

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“
NR. IX-2206 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ
PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys. Įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai.

2024 m. balandžio 24 d. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1233 dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų valstybių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje teikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų valstybių darbuotojų bendrų teisių (nauja redakcija) (toliau – direktyva 2024/1233), kurios nuostatas į nacionalinę teisę Europos Sąjungos valstybės narės turi perkelti iki 2026 m. gegužės 21 d.

2024 m. birželio 13 d. priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1712, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos (toliau – direktyva 2024/1712), kurios nuostatas į nacionalinę teisę Europos Sąjungos valstybės narės turi perkelti iki 2026 m. liepos 15 d.

2024 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujos redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas, kuriuo įtvirtintas naujas valstybės informacinių išteklių valdysenos, valdymo ir tvarkymo modelis. Naujos redakcijos Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymu iš esmės pakeista registro sąvoka, registrą apibrėžiant kaip informacinėje sistemoje tvarkomą registruojamą objektą ar objektus apibūdinantį duomenų rinkinį ar rinkinius, kuriems nustatomos specialios registravimo sąlygos. Įstatymai, nustatantys registrų ir kadastrų, įskaitant valstybės registrus ir žinybinius registrus (toliau kartu – registrai), valstybės, kitų ir (ar) vidaus administravimo informacinių sistemų (toliau kartu – informacinių sistemų) veiklą, taip pat kiti teisės aktai, nustatantys registrų ir informacinių sistemų veiklą, išskyrus jų nuostatus, turi būti pakeisti iki 2026 m. gruodžio 31 d.

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – UTPĮ projektas), Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – IVĮ projektas), Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-2044 1 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ANTAPI projektas), Lietuvos Respublikos civilinės būklės aktų registravimo įstatymo Nr. XII-2111 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – CBARI projektas), Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 80 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – MSI projektas), Lietuvos Respublikos paramos mirties atveju įstatymo Nr. I-348 5 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – PMAI projektas), Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – PSPNGI projektas), Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ŠPI projektas), Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 24, 28 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ŠVI projektas), Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatymo Nr. XII-2507 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – TKI projektas), Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 1, 56, 57 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – UI projektas), Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 6 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SDI projektas), Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SSI projektas) ir Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 5 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SPI projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti siekiant:

– perkelti direktyvos 2024/1233 nuostatas, numatančias naujas užsieniečių, kuriems išduodamas leidimas laikinai gyventi Lietuvoje (toliau – leidimas laikinai gyventi) darbo pagrindų, teises, į nacionalinę teisę;

- sudaryti teisinės prielaidas spręsti problemas, kai užsieniečiui išvykti iš Lietuvos Respublikos neleidžiama, jeigu jam paskirta kardomoji priemonė arba taikoma laikinoji apsaugos priemonė;

- patikslinti reglamentavimą, susijusį su užsieniečių, kurie yra ar buvo prekybos žmonėmis auka, teisiniu statusu, nustatyti jų teises ir pareigas;

- suderinti Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – UTPĮ) nuostatas su Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nuostatomis ir sudaryti teisinį pagrindą pertvarkyti Užsieniečių registro veiklą bei patikslinti nuostatas dėl Lietuvos migracijos informacinės sistemos veiklos;

- spręsti praktikoje identifikuotas problemas.

Siekiant užtikrinti, kad teisę likti Lietuvos Respublikoje įgiję užsieniečiai galėtų gauti būtinąją medicinos pagalbą ir būtinąsias paslaugas, parengti SSĮ projektas ir SDĮ projektas, siekiant užtikrinti, kad užsieniečiams, kurie yra ar buvo prekybos žmonėmis auka ir kuriems suteiktas atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpis, būtų teikiamos socialinės paslaugos, parengtas SPĮ projektas, siekiant užtikrinti, kad teisę likti Lietuvos Respublikoje įgiję nepilnamečiai užsieniečiai galėtų būti įtraukti į privalomąją ir visuotiną švietimą, taip pat, kad tokie užsieniečiai turėtų teisę mokytis, įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją, parengtas ŠVĮ projektas, o siekiant užtikrinti, kad užsieniečiai, kurių prašymas pakeisti ar išduoti naują leidimą laikinai gyventi nebuvo išnagrinėtas per nustatytus terminus, turėtų tokias pačias teises kaip ir turėjo leidimo laikinai gyventi laikotarpiu, parengti MSĮ projektas, IVĮ projektas, ANTAPI projektas, PMAĮ projektas, PSPNGĮ projektas, ŠPĮ projektas, TKĮ projektas ir UĮ projektas.

CBARĮ projektas parengtas atsižvelgiant į tai, kad UTPĮ projekte tikslinama teisės likti Lietuvos Respublikos teritorijoje sąvoka ir siekiant, kad nebūtų susiaurinta prieglobsčio prašytojų teisė sudaryti santuoką, jeigu jos registravimas atitiktų teisės aktuose nurodytas sąlygas ir reikalavimus.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Migracijos politikos grupės (vadovė Aušra Grikevičienė, tel. (0 5) 271 7078)) patarėja Danutė Petrauskienė, tel. (0 5) 271 8467, vyriausioji patarėja Rūta Jasulaitienė, tel. (0 5) 271 8897, patarėja Daiva Vežikauskienė, tel. (0 5) 271 7004.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

UTPĮ 2 straipsnio 6, 27⁵ ir 30 dalyse apibrėžtos fiktyvios įmonės, teisės likti Lietuvos Respublikos teritorijoje ir užsieniečių registracijos pažymėjimo sąvokos.

UTPĮ 2 straipsnio 18² dalyje, 43 straipsnio 1 dalies 7 punkte, 94 straipsnio 3 dalies 4 punkte ir 105 straipsnio 1 dalies 2 punkte naudojamos formuluotės neatitinka Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme vartojamų sąvokų.

Užsieniečio duomenys, taip pat kiti su užsieniečiu ir jo teisine padėtimi susiję duomenys, kurie yra renkami pagal UTPĮ nuostatas, yra įrašomi ir kaupiami Užsieniečių registre (pvz., UTPĮ 12¹ straipsnio 3 dalis, 17 straipsnio 2 dalis ir kt.).

UTPĮ 20³ straipsnio 1 dalyje nustatyta pareiga vidaus reikalų ir užsienio reikalų ministrams nustatyti tvarką, pagal kurią dokumentai Šengeno vizai gauti gali būti pateikti pasienio kontrolės punkte, Migracijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) arba Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijoje. Formuluotė „dokumentai Šengeno vizai gauti“ naudojama UTPĮ 20³ straipsnio 1 dalyje neatitinka kituose UTPĮ straipsniuose naudojamų formuluočių.

UTPĮ 21 straipsnio 1¹ dalyje, 28 straipsnio 2¹ dalyje ir 140² straipsnio 1¹ dalyje yra nustatyta tvarka, kaip parenkamos užsienio valstybės, kuriose užsienietis gali pateikti prašymą išduoti nacionalinę vizą, leidimą laikinai gyventi ar e. rezidento kortelę per išorės paslaugų teikėją, ir tvirtinamas šių valstybių sąrašas.

UTPI 22¹ ir 140⁹ straipsniai reglamentuoja teisę likti Lietuvos Respublikos teritorijoje, o UTPI 32 straipsnio 6 dalis, 78 ir 140¹⁰ straipsniai reglamentuoja užsieniečio registracijos pažymėjimo išdavimą (UTPI 140⁹ ir 140¹⁰ straipsniai taikomi, kai yra įvesta karo padėtis, nepaprastoji padėtis, taip pat paskelbta ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio).

UTPI 28 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad užsienietis, esantis ne Lietuvoje, prašymą išduoti leidimą laikinai gyventi Migracijos departamentui gali pateikti per išorės paslaugų teikėją, o užsienietis, esantis Lietuvoje teisėtai, – Migracijos departamentui.

UTPI 33 straipsnio 1 dalies 1 dalies 2 punkto c papunktyje yra nustatyti atvejai, kai užsieniečio prašymas išduoti leidimą laikinai gyventi turi būti išnagrinėtas per 2 mėnesius (taip pat ir kai kreipiamasi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo UTPI 46 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytu pagrindu). UTPI 33 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kokiais atvejais Migracijos departamentas gali sustabdyti prašymo išduoti ar pakeisti leidimą gyventi nagrinėjimo terminą iki 2 mėnesių laikotarpiui. UTPI nėra nustatyta, per kokį terminą Migracijos departamentas turėtų priimti sprendimą dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo ar keitimo teismui priėmus sprendimą įpareigoti Migracijos departamentą prašymą išnagrinėti iš naujo.

UTPI 35 straipsnio 1 dalies 9 punkte yra nustatytas atsisakymo išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi pagrindas, kai užsienietis neįvykdo UTPI 36 straipsnio 1 ar 2 dalyje nurodytų įpareigojimų pranešti apie pasikeitusius duomenis.

UTPI 35 straipsnio 1 dalies 16 punkto a papunktyje yra nustatyta, kad užsieniečiui atsisakoma išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi, jeigu darbdavys, priimančioji įmonė ar priimančysis subjektas yra baustas už leidimą dirbti nelegalų darbą, nedeklaruotą darbą ar užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus.

UTPI 35 straipsnio 1 dalies 18 punkte yra nustatyta, kad užsieniečiui atsisakoma išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi, jeigu užsienietis, priimtas studijuoti, yra surinkęs mažiau kaip 40 studijų kreditų per pastaruosius vienerius studijų metus arba yra pašalintas iš mokslo ir studijų institucijos.

UTPI 36 straipsnio 1 dalyje nustatyta, apie kokių duomenų pasikeitimą užsienietis privalo pranešti Migracijos departamentui.

Pagal UTPI 39 straipsnio 2 punktą užsienietis, gyvenantis Lietuvoje su negaliojančiu Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimu gyventi Europos Sąjungoje (toliau – leidimas nuolat gyventi), laikomas gyvenančiu neteisėtai Lietuvoje, tačiau tokia nuostata prieštarauja UTPI 54 straipsnio 4 daliai, kurioje nustatyta, kad užsienietis nepraranda teisės nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje tik dėl to, kad jo turimo leidimo nuolat gyventi galiojimo laikas yra pasibaigęs.

UTPI 40 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatytas leidimo laikinai gyventi išdavimo pagrindas užsieniečiams, kurių negalima išsiųsti (humanitarinis pagrindas), tarp jų ir tiems užsieniečiams, kuriems Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka suteiktas apsisprendimo laikotarpis, per kurį jie, kaip esantys ar buvę su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų aukos, turi priimti sprendimą, ar bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga ar su teismu.

UTPI 40 straipsnio 1 dalies 15 punkte nustatytas leidimo laikinai gyventi išdavimo pagrindas studijas ar mokslinius tyrimus Lietuvoje užbaigusiam užsieniečiui darbo paieškos tikslu.

UTPI 43 straipsnio 6¹ dalyje nustatyta, kad UTPI 43 straipsnio 6 dalyje nustatyti reikalavimai šeimos susijungimui (būti pragyvenus ne trumpiau kaip dvejus metus, turėti ne trumpiau kaip 1 metus galiojantį leidimą laikinai gyventi ir pagrįstas perspektyvas įgyti teisę nuolat gyventi) netaikomi, kai šeimos nariai atvyksta šeimos susijungimo tikslu pas užsienietį, studijuojantį magistrantūroje arba doktorantūroje, taip pat kai užsienietis kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo šio įstatymo 49⁴ straipsnyje nustatytu pagrindu ir yra Lietuvos Respublikoje užbaigęs magistrantūros arba doktorantūros studijas arba mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtos darbus; tačiau ši nuostata nenumato tokios galimybės užsieniečiui, jau pasinaudojusiam teise į šeimos susijungimą magistro studijų metu, jam užbaigus magistrantūros arba doktorantūros studijas ir kreipiantis dėl leidimo laikinai gyventi UTPI 44 straipsnyje numatytu pagrindu.

UTPI 44 straipsnyje nustatyta, kad leidimas laikinai gyventi gali būti išduodamas darbo pagrindu, kai užsienietis atitinka šiame straipsnyje nustatytas sąlygas, tačiau UTPI 44 straipsnio 1

dalies 2 punkte nustatytos sąlygos yra susijusios su užsieniečio darbdavio įsipareigojimais. UTPI 44 straipsnyje nustatyta, kad darbdavys, norėdamas įdarbinti užsienietį, turi pateikti informaciją apie užsieniečio turimą kvalifikaciją ir darbo patirtį arba apie numatomą užsieniečiui mokėti mėnesinį darbo užmokestį. UTPI 44 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad užsieniečiui, kuris, Lietuvos Respublikoje pabaigęs studijas ar mokymąsi pagal formaliojo profesinio mokymo programą, ketina dirbti ir kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo arba keitimo darbo pagrindu nepaėjęs 10 metų nuo studijų ar mokymosi pagal formaliojo profesinio mokymo programą baigimo, netaikomi kvalifikacijos ir patirties reikalavimai. Šioje dalyje nenustatyta, kad kvalifikacijos ir patirties reikalavimai netaikomi Lietuvoje esantiems užsieniečiams, kuriems leidimai laikinai gyventi buvo išduoti šeimos susijungimo pagrindu ir kurie norėtų pasikeisti jį į leidimą laikinai gyventi darbo pagrindu. UTPI 44 straipsnio 2¹ dalyje yra netiksli nuoroda – vietoj nuorodos į UTPI 44 straipsnio 2 dalį, šiuo metu yra nuoroda į negaliojantį UTPI 44 straipsnio 1 dalies 2 punkto c papunktį.

UTPI nėra aiškiai nustatyta, kada užsienietis, kuriam leidimas laikinai gyventi išduodamas darbo pagrindu, gali pradėti dirbti. UTPI 44 straipsnio 5 dalyje yra nustatyta, kad užsienietis, kuriam leidimas laikinai gyventi buvo išduotas darbo pagrindu, nutrūkus darbo santykiams turi išvykti iš Lietuvos, išskyrus UTPI 11 straipsnio 2–5 dalyse ir 50 straipsnio 2¹ dalyje nurodytus atvejus arba kai jam išduodamas leidimas gyventi kitu UTPI nustatytu pagrindu.

UTPI 44 straipsnio 6 dalyje reglamentuojama darbdavio keitimo procedūra. Šiuo metu Migracijos departamentas turi teisę stabdyti prašymo leisti pakeisti darbdavį ar darbo funkciją pas tą patį darbdavį nagrinėjimo terminą iki 2 mėnesių tuo atveju, jeigu kyla pagrįstų įtarimų dėl užsieniečio keliamos grėsmės valstybės saugumui. Taip pat nustatyta, kad užsienietis prašymą leisti pakeisti darbdavį gali pateikti ne anksčiau kaip praėjus 6 mėnesiams nuo leidimo laikinai gyventi išdavimo.

UTPI 44¹ straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad jeigu leidimas laikinai gyventi užsieniečiui, ketinančiam dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos darbą (toliau – Mėlynoji kortelė) išduodamas įmonės vadovui, darbdavys turi pateikti įrodymus, kad Lietuvos Respublikoje įsteigta įmonė, kurios dalyvio (užsienio valstybėje įsteigtos įmonės ar įmonių grupės) metinės pajamos per paskutinius 3 finansinius metus (jeigu įmonė veikia trumpiau negu 3 metus – nuo įmonės įsteigimo dienos) iki prašymo išduoti leidimą laikinai gyventi pagal šį straipsnį pateikimo dienos bent vienais finansiniais metais yra ne mažesnės negu 1 000 000 eurų. Šiuo metu tokia galimybė gali pasinaudoti tik tie juridiniai asmenys, kurių dalyviai yra užsienyje įsteigtos įmonės ar jų grupės.

UTPI 44¹ straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad užsieniečiui pateikus prašymą leisti pakeisti darbdavį, Migracijos departamentas turi teisę stabdyti prašymo leisti pakeisti darbdavį ar darbo funkciją pas tą patį darbdavį nagrinėjimo terminą iki 2 mėnesių tuo atveju, jeigu kyla pagrįstų įtarimų dėl užsieniečio keliamos grėsmės valstybės saugumui.

UTPI nėra numatyta galimybė nenaikinti leidimo laikinai gyventi Mėlynosios kortelės turėtojui, kai jis ne ilgiau kaip 12 mėnesių neatitinka leidimo laikinai gyventi išdavimo sąlygų dėl nėštumo ir gimdymo, tėvystės atostogų ir (arba) atostogų vaikui prižiūrėti, ligos ar negalios, nors 2021 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą sąlygų, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2009/50/EB (toliau – direktyva 2021/1883), nuostatos tai leidžia.

UTPI 45 straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad užsienietis, nutraukęs teisėtą veiklą Lietuvos Respublikoje, privalo išvykti iš Lietuvos.

UTPI nenumatyta galimybė Migracijos departamentui nenaikinti leidimo laikinai gyventi, jeigu užsienietis laikinai neatitinka leidimo laikinai gyventi išdavimo sąlygų, nustatytų UTPI 45 straipsnio 1 dalies 1 arba 2¹ punkte.

UTPI 45¹ straipsnio 5 dalyje yra nustatyta, kokiais atvejais užsienietis, turintis leidimą laikinai gyventi, išduotą šiame straipsnyje nustatytais pagrindais, turi išvykti iš Lietuvos.

UTPI 46 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad leidimas laikinai gyventi gali būti išduodamas užsieniečiui, kuris priimtas studijuoti į studijų programas arba doktorantūrą. Užsieniečiai, priimti į rezidentūrą, gali kreiptis tik dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo darbo pagrindu. UTPI 46 straipsnio 2 dalyje nustatyti laikotarpiai, kuriems išduodami leidimai laikinai gyventi studijų pagrindu. UTPI 46 straipsnio 3 dalyje yra nustatyta, kokiais atvejais užsienietis,

turintis leidimą laikinai gyventi, išduotą šiame straipsnyje nustatytais pagrindais, turi išvykti iš Lietuvos. UTPI nėra nustatytų teisės dirbti ribojimų užsieniečiams, atvykusiems studijuoti į Lietuvą.

UTPI 49¹ straipsnis reglamentuoja leidimo laikinai gyventi išdavimą užsieniečiui, kuris bendradarbiauja su ikiteisminio tyrimo įstaiga arba teismu kovojant su prekyba žmonėmis ar su nusikaltimais, susijusiais su prekyba žmonėmis arba su nelegaliu darbu.

UTPI 49² straipsnis reglamentuoja leidimų laikinai gyventi išdavimą užsieniečiui, kuris ketina dirbti kaip dėstytojas arba tyrėjas.

UTPI 50 straipsnyje nustatyti leidimų laikinai gyventi panaikinimo pagrindai:

- 1 dalies 6 punktas taikomas užsieniečiams, kuriems leidimai laikinai gyventi buvo išduoti UTPI 44 straipsnio pagrindu;

- 1 dalies 9 punktas taikomas užsieniečiams, kuriems leidimai laikinai gyventi buvo išduoti UTPI 46 straipsnio pagrindu;

- 1 dalies 13 punktas taikomas užsieniečiams, kurie išvyksta gyventi arba gyvena užsienio valstybėje ilgiau negu 6 mėnesius, taip pat nustatyti atvejai, kada šis panaikinimo pagrindas netaikomas, taip pat ir užsieniečiams, kuriems leidimas laikinai gyventi išduotas studijų tikslu;

- 1 dalies 15 punktas taikomas užsieniečiams, kurie pakartotinai neįvykdė UTPI 36 straipsnio 1 dalyje numatytų įpareigojimų;

- 1 dalies 16 punktas taikomas užsieniečiams, kuriems leidimas laikinai gyventi buvo išduotas UTPI 49² straipsnio pagrindu;

- 1 dalies 18 punktas taikomas užsieniečiams, kuriems leidimas laikinai gyventi buvo išduotas UTPI 44¹ straipsnio pagrindu;

- 1 dalies 19 punkto a papunktis taikomas, kai užsieniečio darbdavys, priimančioji įmonė ar priimančysis subjektas yra baustas už leidimą dirbti nelegalų darbą, nedeklaruotą darbą ar užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus;

- 1 dalies 20 punktas taikomas užsieniečiams, kuriems leidimai laikinai gyventi buvo išduoti UTPI 49⁵ straipsnio pagrindu;

- 1 dalies 21 punktas taikomas užsieniečiams, kuriems leidimai laikinai gyventi buvo išduoti UTPI 40 straipsnio 1 dalies 16 punkto pagrindu.

UTPI 50 straipsnio 2¹ dalyje numatyta galimybė užsieniečiui, kuriam leidimas laikinai gyventi išduotas UTPI 44 arba 44¹ straipsniuose nustatytais pagrindais, per tam tikrą laikotarpį pasikeisti darbdavi, jeigu leidimas laikinai gyventi naikinamas dėl nuo jo nepriklausančių priežasčių.

UTPI 53 straipsnio 2 dalyje nustatyti atvejai, kada užsieniečio prašymu gali būti keičiamas leidimas nuolat gyventi.

UTPI 57 straipsnyje nustatyti leidimo dirbti išdavimo pagrindai, taip pat nustatyta, kad socialinės apsaugos ir darbo ministras, suderinęs su vidaus reikalų ministru, nustato leidimo dirbti išdavimo tvarką.

UTPI 58 straipsnyje nustatyti atvejai, kuomet užsienietis atleidžiamas nuo pareigos įsigyti leidimą dirbti.

UTPI 59 straipsnyje nustatyta, kas turi būti įvertinta išduodant leidimą dirbti (leidimo dirbti išdavimo pagrindumas). UTPI nenustatyta, kada užsienietis, turintis leidimą dirbti, gali pradėti dirbti. Taip pat UTPI aiškiai neįvardinta, kad užsienietis, gavęs leidimą dirbti sezoninį darbą iki 90 dienų laikotarpiui gali dirbti, jeigu jis atitinka UTPI 11 straipsnio 2 dalyje nustatytas sąlygas, t. y. jeigu jis naudojasi bevizio režimu.

UTPI 61 straipsnyje nustatomi laikotarpiai, kuriems gali būti išduotas leidimas dirbti.

UTPI 62 straipsnyje dėstomos nuostatos, susijusios su įsidarbinimu: nustatyti atvejai, kai užsienietis gali dirbti teisėto buvimo laikotarpiu, koks turi būti užsieniečiui mokamas darbo užmokestis, kokie užsieniečiai gali dirbti pagal laikinojo darbo sutartį.

UTPI 62¹ straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad socialinės apsaugos ir darbo ministras tvirtina leidimų dirbti sezoninį darbą išdavimo užsieniečiams tvarką ir sezoninių darbų sąrašą.

UTPI 63 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatytas atsisakymo išduoti leidimą dirbti pagrindas, o UTPI 63 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatytas leidimo dirbti panaikinimo pagrindas tuo atveju,

kai užsieniečio darbdavys yra baustas už leidimą dirbti nelegalų darbą, nedeklaruotą darbą ar užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus.

UTPI 64 ir 140²⁴ straipsniuose yra nustatyti atvejai, kai užsieniečio darbas ar kita veikla laikomi neteisėtais (UTPI 140²⁴ straipsnis taikomas, kai yra įvesta karo padėtis, nepaprastoji padėtis, taip pat paskelbta ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio).

UTPI 71 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad prieglobsčio prašytojai, o UTPI 140¹³ straipsnio, kuris taikomas, kai yra įvesta karo padėtis, nepaprastoji padėtis, taip pat paskelbta ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio, 4 dalyje, prieglobsčio prašytojai ir užsieniečiai, kurie neteisėtai kirtu Lietuvos Respublikos valstybės sieną ir nėra prieglobsčio prašytojai, įgiję teisę dirbti ar vykdyti savarankišką veiklą ir ketinantys dirbti ar vykdyti savarankišką veiklą, privalo turėti užsieniečio registracijos pažymėjimą, patvirtinantį šią užsieniečio teisę. Taip pat nustatyta, kad minėti užsieniečiai, norėdami gauti užsieniečio registracijos pažymėjimą, kuriame būtų nurodyta jų teisė dirbti arba vykdyti savarankišką veiklą, turi kreiptis į Migracijos departamentą.

UTPI 124 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad užsienietis privalo išvykti iš Lietuvos Respublikos, jeigu neturi teisės būti ar gyventi Lietuvoje, nebent jis gauna tokią teisę patvirtinantį dokumentą, o 3 dalyje nustatyta, kad užsieniečiui iš Lietuvos išvykti neleidžiama, jeigu jam paskirta kardomoji priemonė arba taikoma laikinoji apsaugos priemonė, kurios apriboja jo teisę išvykti iš Lietuvos Respublikos.

UTPI 128 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyta, kad sprendimo dėl užsieniečio išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos vykdymas sustabdomas, jeigu Regionų administracinis teismas priima nutartį dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo, kai sprendimas dėl užsieniečio išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos apskundžiamas teismui. Sprendimo dėl užsieniečio išsiuntimo vykdymas nestabdomas, kai užsienietis turi būti išsiųstas dėl jo keliamos grėsmės valstybės saugumui ar viešajai tvarkai, o Europos Sąjungos valstybės narės pilietis, jo šeimos narys arba kitas asmuo, kuris pagal Europos Sąjungos teisės aktus naudojasi laisvo asmenų judėjimo teise, – dėl jo keliamos labai rimtos grėsmės valstybės saugumui.

UTPI 130 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad užsienietis neišsiunčiamas iš Lietuvos Respublikos arba negražinamas į užsienio valstybę, jeigu jam Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka yra suteiktas apsisprendimo laikotarpis, per kurį jis, kaip esanti ar buvusi su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų auka, turi priimti sprendimą, ar bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga ar su teismu. Šio straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad užsieniečiui, kuriam suteiktas apsisprendimo laikotarpis, UTPI 40 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatytu pagrindu išduodamas ne ilgiau kaip vienerius metus galiojantis leidimas laikinai gyventi, kurio galiojimo laikotarpiu užsienietis turi teisę dirbti.

UTPI 138 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad sprendimų, priimtų pagal UTPI, vykdymas sustabdomas tol, kol nėra pasibaigęs sprendimo panaikinti leidimą laikinai gyventi apskundimo ir reikalavimo užtikrinimo priemonių pritaikymo terminas, o kai skundas paduotas – kol nėra išspręstas skundo priėmimo teisme klausimas, išskyrus tuos atvejus, kai leidimas gyventi buvo panaikintas dėl grėsmės valstybės saugumui ar viešajai tvarkai.

UTPI 142 straipsnyje nustatyta, kas yra Užsieniečių registro objektai, kad šį registrą steigia ir nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė, taip pat kad valdytojas yra Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

UTPI 142¹ straipsnyje reglamentuojama Lietuvos migracijos informacinė sistema, jos paskirtis ir tvarkomi duomenys, tačiau nėra nurodytas šios informacinės sistemos valdytojas ir duomenų valdytojas.

Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatyme, Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos paramos mirties atveju įstatyme, Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme, Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatyme ir Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatyme nustatyta kokioms užsieniečių kategorijoms jie taikomi.

Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatyme ir Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatyme nustatyta kokioms užsieniečių kategorijoms teikiama valstybės laiduojama

(nemokama) asmens sveikatos priežiūra, o kokioms tik būtinoji medicinos pagalba ir būtiniosios paslaugos.

Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme nustatyta kokioms užsieniečių kategorijoms teikiamos socialinės paslaugos.

Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 1 straipsnyje nustatyta kokioms užsieniečių kategorijoms taikomos darbo rinkos paslaugos ir užimtumo rėmimo priemonės, 56 straipsnyje nustatyta kas laikoma nelegaliu darbu ir atsakomybė už jį, 57 straipsnyje nustatyta, kokie darbdavio veiksmai laikomi užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimais.

Lietuvos Respublikos civilinės būklės aktų registravimo įstatymo 15 straipsnyje nustatyta kokius dokumentus turi pateikti užsieniečiai, ketinantys įregistruoti santuoką Lietuvoje.

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme yra nustatyta, kokiais atvejais asmenys, taip pat ir užsieniečiai, gali studijuoti valstybės finansuojamose studijų vietose arba gauti studijų kainos kompensaciją.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme yra nustatyta, kokioms asmenų grupėms iki 16 metų privalomas švietimas, kokioms asmenų grupėms valstybė laiduoja visuotinį švietimą bei kokie asmenys turi teisę mokytis, įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją. Šiame įstatyme taip pat nustatyta, kokiems asmenims garantuojamas mokymas valstybine kalba ir valstybinės kalbos mokymasis ir kokių asmenų vaikams sudaromos sąlygos mokytis valstybinės kalbos, valstybine kalba ir esant galimybei mokytis jų gimtosios kalbos.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

UTPI pakeitimai, susiję su užsieniečio teise likti Lietuvoje ir užsieniečio registracijos pažymėjimo išdavimu (siūlomas įsigaliojimas – 2026 m. gegužės 22 d.)

Šiuo metu nelydimi nepilnamečiai, prieglobsčio prašytojai ir užsieniečiai, kurie neteisėtai kirto Lietuvos Respublikos valstybės sieną ir kurie nėra prieglobsčio prašytojai, turi teisę likti Lietuvos Respublikos teritorijoje ir jiems išduodamas užsieniečio registracijos pažymėjimas. UTPI projekte plečiamos užsieniečių, kurie turi teisę likti Lietuvos Respublikos teritorijoje ir kuriems bus išduodamas užsieniečio registracijos pažymėjimas, kategorijos (UTPI 22¹ straipsnis). Užsieniečio teisėtą buvimą Lietuvos Respublikoje yra siejamas su reikalavimu turėti vizą ar kitą teisę atvykti ir būti Lietuvos Respublikoje tam tikrą laiką suteikiantį dokumentą arba su galimybe atvykti ir būti Lietuvos Respublikoje tam tikrą laiką naudojantis beviziu režimu (jei taikoma). Teisėtu buvimu neturėtų būti laikomas laikotarpis, kurį užsieniečiui, nors ir neturinčiam galiojančio teisę būti arba gyventi Lietuvos Respublikoje suteikiančio dokumento ir negalinčiam pasinaudoti beviziu režimu, leidžiama laikinai pasilikti Lietuvos Respublikos teritorijoje, todėl siūloma tikslinti UTPI 2 straipsnio 27⁵ dalyje nustatytos Teisės likti Lietuvos Respublikos teritorijoje sąvokos apibrėžtį. Teisės laikinai likti Lietuvos Respublikos teritorijoje sąvokos apibrėžtis keičiama siekiant aiškiau atriboti užsieniečio teisę likti Lietuvos Respublikos teritorijoje nuo užsieniečio teisėto buvimo. Siekiant suderinti naujas UTPI nuostatas kartu keičiamos UTPI 64 ir 124 straipsnių bei Užimtumo įstatymo 56 ir 57 straipsnių nuostatos bei parengtas CBARI pakeitimo projektas.

UTPI 22¹ straipsnio 1 dalyje nustatytos tik 2 užsieniečių grupės, kurioms leidžiama laikinai likti Lietuvos Respublikos teritorijoje (toliau – teisė likti) – nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai ir prieglobsčio prašytojai, tačiau yra ir kitų užsieniečių grupių, kuriems tokia teisė turėtų būti suteikta. Tokiais atvejais, kai pagal UTPI nuostatas užsieniečiui draudžiama išvykti iš Lietuvos Respublikos siekiant, kad būtų aiškus užsieniečio teisinės padėties statusas bei suteikiamos teisės, užsieniečiams turėtų būti suteikiama teisė likti: jei užsieniečiams paskirtos kardamosios priemonės ar taikomos laikinosios apsaugos priemonės, apribojančios jų teisę išvykti iš Lietuvos (UTPI 124 straipsnio 3 dalis); yra draudžiama grąžinti į užsienio valstybę ar išsiųsti iš Lietuvos Respublikos užsieniečių, kuriam suteiktas apsisprendimo laikotarpis, per kurį jis, kaip esanti ar buvusi su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų auka, turi priimti sprendimą, ar bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga, prokuratūra ir su teismu (UTPI 130 straipsnio 4 dalis).

Direktyvos 2024/1712 1 straipsnio 9 dalies a punktu keičiama Direktyvos 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos 11 straipsnio 1 dalis, numatanti, kad prieš baudžiamąjį procesą, jo metu ir atitinkamą laikotarpį jam pasibaigus prekybos žmonėmis aukoms turi būti teikiama specializuota pagalba ir parama. Užsieniečiai prekybos žmonėmis aukos negalėtų gauti specializuotos pagalbos ir paramos, jeigu jiems nebūtų suteiktas atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpis, o bendradarbiaujant su ikiteisminio tyrimo įstaiga – ir leidimas laikinai gyventi. Siekiant užtikrinti tinkamą direktyvos nuostatų perkėlimą, siūloma tikslinti UTPI 22¹ straipsnio, 130 straipsnio 4 dalies nuostatas. Atsižvelgiant į tai, kad prokuratūra yra kompetentinga institucija, kaip tai nurodyta 2005 m. gegužės 16 d. Europos Tarybos konvencijos dėl veiksmų prieš prekybą žmonėmis 13 straipsnyje, taip pat į tai, kad užsienietis, kuris yra ar buvo prekybos žmonėmis auka, turi bendradarbiauti su visomis nurodytomis institucijomis, UTPI projekte siūloma nustatyti, kad užsieniečiai, kurie yra ar buvo prekybos žmonėmis aukos, turi bendradarbiauti ne tik su ikiteisminio tyrimo įstaiga ir teismu, bet ir su prokuratūra (UTPI 22², 40, 49¹ ir 50 str.). Siekiant aiškumo ir atsižvelgiant į praktiką UTPI 40 straipsnio 1 dalies 8 punkte ir 130 straipsnio 5 dalyje siūloma išbraukti į 130 straipsnio 4 dalį nukreipiančią nuostatą, nes UTPI 130 straipsnio 4 dalyje nurodytiems užsieniečiams neturėtų būti išduodamas leidimas laikinai gyventi (jis būtų išduotas tarpininkaujant ikiteisminio tyrimo įstaigai ar teismui tuo atveju, jei užsienietis apsispręstų bendradarbiauti). Dėl trumpo atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpio (30 d.) išduoti leidimą laikinai gyventi ir objektyviai nebūtų įmanoma dėl UTPI nustatytų leidimo laikinai gyventi išdavimo terminų. Užsienietis, kuriam suteiktas atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpis, pagal naujai dėstomo UTPI 22¹ straipsnio nuostatas turėtų teisę likti ir jam būtų išduotas užsieniečio registracijos pažymėjimas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. balandžio 18 d. nutarimas Nr. 430 „Dėl Apsisprendimo laikotarpio, per kurį užsienietis, kaip esanti ar buvusi su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų auka, turi priimti sprendimą, ar bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga ar teismu, suteikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ *inter alia* nustato Apsisprendimo laikotarpio, per kurį užsienietis, kaip esanti ar buvusi su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų auka, turi priimti sprendimą, ar bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga ar teismu, trukmę, panaikinimo pagrindus, nukentėjusiojo asmens teises ir pareigas. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo doktrinoje ne kartą pažymėta, kad pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją su žmogaus teisių ir laisvių turinio apibrėžimu ar jų įgyvendinimo garantijų įtvirtinimu susijusį teisinį reguliavimą galima nustatyti tik įstatymu (1995 m. spalio 26 d., 1996 m. gruodžio 19 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2007 m. gegužės 5 d., 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimai). Jokiais aplinkybėmis poįstatyminiais teisės aktais negalima nustatyti asmens teisės atsiradimo sąlygų, riboti teisės apimties (2007 m. gegužės 5 d. nutarimas); poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu (2002 m. rugpjūčio 21 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai). Atsižvelgiant į šią doktriną, darytina išvada, kad nurodytame Vyriausybės nutarime įtvirtintos su asmens teisėmis ir laisvėmis bei jų įgyvendinimu susijusios nuostatos (apsisprendimo laikotarpio trukmė, panaikinimo pagrindai, nukentėjusiojo asmens teisės ir pareigos) turi būti nustatytos įstatyme, o ne Vyriausybės nutarime. Šiuo metu jokiuose įstatymuose šių nuostatų nėra, tik UTPI nustatyta, kad Vyriausybės nustatyta tvarka suteikiamas apsisprendimo laikotarpis. Atsižvelgiant į tai, siūloma UTPI reglamentuoti atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpio trukmę, panaikinimo pagrindus, nukentėjusiojo asmens teises ir pareigas (UTPI papildomas 22² straipsniu), o poįstatyminiais teisės aktais bus reguliuojama atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpio suteikimo ir panaikinimo tvarka.

Atsižvelgiant į praktikoje kylančias problemas dėl užsieniečio teisinės padėties traktavimo tuo atveju, kai užsienietis, kuris yra Lietuvos Respublikoje neteisėtai, tačiau negali būti grąžintas į užsienio valstybę ar išsiųstas iš Lietuvos Respublikos dėl ikiteisminio tyrimo institucijos arba teismo priimto sprendimo, apribojančio užsieniečio teisę išvykti iš Lietuvos Respublikos, siūloma tokiam užsieniečiui suteikti teisę likti, kol sustabdytas UTPI 124 straipsnio 3 dalyje nurodytų sprendimų vykdymas, taip pat teisės likti laikotarpiu suteikti teisę dirbti arba vykdyti savarankišką veiklą, tačiau tik tokiu atveju, jei tokią teisę buvo įgijęs iki teisės likti įgijimo (t. y. užsienietis turėjo leidimą laikinai

gyventi). Teisės dirbti ar verstis savarankiška veikla neįgytų užsienietis, kuris iki teisės likti įgijimo negyveno Lietuvoje, o į Lietuvą buvo atvykęs trumpalaikio buvimo tikslu ar vyko per Lietuvą tranzitu.

Užsienietis, kuris turi leidimą laikinai gyventi ir nori jį pakeisti tuo pačiu UTPĮ nustatyto pagrindu arba siekia gauti leidimą laikinai gyventi kitu pagrindu, prašymą pakeisti ar išduoti leidimą laikinai gyventi turėtų pateikti iš anksto, kad Migracijos departamentas per UTPĮ nustatytus terminus suspėtų jį išnagrinėti ir priimti sprendimą. Teisės aktuose numatyta galimybė užsieniečiams prašymą pakeisti leidimą laikinai gyventi pateikti likus 6 mėnesiams iki leidimo laikinai gyventi galiojimo pabaigos. Tačiau praktikoje pasitaiko situacijų, kai Migracijos departamentas per UTPĮ nustatytą terminą neišnagrinėja užsieniečio pateikto prašymo ir nepriima sprendimo dėl šio prašymo, o užsieniečio turimo leidimo laikinai gyventi galiojimas baigiasi. Tokiu atveju užsienietis nebeturi pagrindo būti ir (ar) gyventi Lietuvos Respublikoje, todėl jis iki teisėto buvimo ar gyvenimo Lietuvos Respublikoje laikotarpio pabaigos turėtų išvykti iš Lietuvos. Tokie užsieniečiai, veikdami atsakingai, pagrįstai tikėjosi, kad pateiktas prašymas bus išnagrinėtas ir sprendimas dėl jo bus priimtas laiku, t. y., kol užsienietis yra teisėtai Lietuvos Respublikoje, tačiau ne dėl savo kaltės patiria reikšmingų neigiamų pasekmių – turi nutraukti veiklą, kurią vykdė, ir išvykti iš Lietuvos. Direktyvos 2024/1233 ir direktyvos 2021/1883 11 straipsnių 5 dalys įpareigoja Europos Sąjungos valstybes nares užsieniečiams, kurių leidimų laikinai gyventi galiojimas baigiasi prašymo pakeisti leidimą laikinai gyventi nagrinėjimo metu, leisti likti jų teritorijoje iki jų prašymai bus išnagrinėti. Atsižvelgiant į tai, siūloma nustatyti, kad užsieniečiai, kurie vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka (joje bus nustatyta, kada reikia kreiptis dėl leidimo laikinai gyventi pakeitimo ar išdavimo, kai prašoma leidimo laikinai gyventi kitu UTPĮ nustatyto pagrindu, kad Migracijos departamentas suspėtų išnagrinėti prašymą nustatytais terminais; jeigu užsienietis nesikreips nustatyta tvarka ir terminais, jis neįgis teisės likti, nes leidimas laikinai gyventi nebus išduotas ar pakeistas ne dėl institucijų kaltės, o dėl pačio užsieniečio neatsakingų veiksmų) yra pateikę prašymą pakeisti leidimą laikinai gyventi ar išduoti leidimą laikinai gyventi kitu UTPĮ nustatyto pagrindu ir kurių turimo leidimo laikinai gyventi galiojimas baigėsi prašymo nagrinėjimo metu, turi teisę likti iki sprendimo dėl jų teisinės padėties priėmimo ir teisės likti laikotarpiu turi teisę tęsti veiklą, kurią teisėtai vykdė iki teisės likti įgijimo (perkeliamos direktyvos 2021/1883 ir direktyvos 2024/1233 nuostatos dėl užsieniečių teisės likti, jeigu prašymo pakeisti leidimą laikinai gyventi nagrinėjimo metu baigia galioti užsieniečio turimas leidimas). Atsižvelgiant į tai, kad aptariamose situacijose užsieniečio turimo leidimo laikinai gyventi galiojimas pasibaigia, kol naujas leidimas laikinai gyventi užsieniečiui neišduotas, ir dėl to užsieniečio nepertraukiamo gyvenimo Lietuvoje laikotarpis nutrūktų, siūloma papildyti UTPĮ 53 straipsnio 1 dalies 8 punktą nuostata, kad minėtam užsieniečiui išduotas teisę likti Lietuvos Respublikoje patvirtinantis dokumentas taip pat patvirtina užsieniečio nepertraukiamą gyvenimą Lietuvoje.

Užsieniečiams, kurie turi teisę likti, būtų išduodamas užsieniečio registracijos pažymėjimas. Užsieniečio registracijos formą, išdavimo ir keitimo tvarką nustatytų vidaus reikalų ministras. Užsieniečio registracijos pažymėjimas galiotų iki jame nurodyto laiko, bet ne ilgiau, nei užsienietis turi teisę likti. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad kai kuriais UTPĮ nustatytais teisės likti Lietuvos Respublikos teritorijoje atvejais užsieniečiai įgyja teisę dirbti, vykdyti savarankišką veiklą, tęsti darbo santykius pas tą patį darbdavį ar tęsti teisėtą kitą veiklą ir šią teisę patvirtina išduotas užsieniečio registracijos pažymėjimas, atitinkamai tikslinama užsieniečio registracijos pažymėjimo sąvoka ir UTPĮ 64 straipsnio nuostatos.

Atsižvelgiant į Įstatymo projektu siūlomą UTPĮ 22¹ straipsnio pakeitimą, kad užsieniečio registracijos pažymėjimo formą ir šio pažymėjimo išdavimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras, visame UTPĮ tekste siūloma išbraukti su užsieniečio registracijos pažymėjimu susijusias procedūrinio pobūdžio nuostatas – jos bus išdėstytos minėtoje vidaus reikalų ministro nustatytoje tvarkoje (pripažįstamos netekusiomis galios atitinkamos UTPĮ 32, 71, 78, 140¹⁰ ir 140¹³ straipsnių nuostatos).

Siūloma tikslinti su naujai dėstomo UTPĮ 22¹ straipsnio 1 dalies 4 punktu susijusią UTPĮ 124 straipsnio 3 dalį nustatant, kad tuo atveju, kai yra UTPĮ nustatyti užsieniečio grąžinimo į užsienio valstybę arba išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos pagrindai, tačiau užsienietis negali išvykti iš

Lietuvos Respublikos dėl jam paskirtos kardomosios priemonės arba taikomos laikinosios apsaugos priemonės, turi būti priimamas sprendimas grąžinti užsieniečių į užsienio valstybę arba sprendimas išsiųsti užsieniečių iš Lietuvos Respublikos ir sustabdomas šio sprendimo vykdymas, kol išnyks priežastys, kurios apribojo užsieniečio teisę išvykti iš Lietuvos Respublikos. Atitinkamai UTPI 128 straipsnio 2 dalis, kuria nustatomi sprendimo dėl užsieniečio išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos sustabdymo atvejai, papildoma 6 punktu.

Sistemiškai vertinant UTPI nuostatas, darytina išvada, kad įstatymų leidėjo valia teisę užsieniečiui atvykti, apsigyventi ir gyventi Lietuvoje suteikiama tik tuo atveju, jei jo gyvenimas Lietuvoje nekelia grėsmės valstybės saugumui, viešajai tvarkai ir visuomenei (jei užsienietis kelia minėtas grėsmes, jam neišduodamas, nekeičiamas leidimas laikinai gyventi, o turimas leidimas laikinai gyventi panaikinamas), be to, UTPI 126 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad grėsmę valstybės saugumui ar viešajai tvarkai keliantis užsienietis išsiunčiamas iš Lietuvos Respublikos. Pagal UTPI sprendimą dėl užsieniečio sulaikymo ilgiau kaip 48 val., jei yra UTPI 113 straipsnio 1, 3 ar 4 dalyje nustatyti sulaikymo pagrindai, priima teismas. Tačiau priimdamas sprendimą teismas turi įvertinti ne tik ar yra minėti sulaikymo pagrindai, bet ir kitas reikšmingas aplinkybes ir faktus, pavyzdžiui, UTPI 113 straipsnio 2 dalyje nurodytas aplinkybes, t. y. kad sulaikymas būtinas sprendimui dėl užsieniečio grąžinimo į užsienio valstybę ar išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos priimti ir (ar) jį įvykdyti, arba į tai, kad Lietuvoje yra nagrinėjamas šio užsieniečio prašymas dėl prieglobsčio. Vadinasi, užsienietis, kuris kelia grėsmę valstybės saugumui, viešajai tvarkai ar visuomenei, gali būti sulaikomas pagal UTPI tik jeigu yra sprendžiamas jo grąžinimo į užsienio valstybę ar išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos klausimas arba jeigu nagrinėjamas jo prašymas dėl prieglobsčio suteikimo. Kitų užsieniečių sulaikymo dėl jų keliamos grėsmės valstybės saugumui, viešajai tvarkai ar visuomenei UTPI nereglamentuoja. Todėl užsienietis, kuris nors ir yra neteisėtai Lietuvos Respublikoje ir kelia grėsmę valstybės saugumui, viešajai tvarkai ar visuomenei, bet jei jis neišsiunčiamas iš Lietuvos Respublikos dėl jam paskirtos kardomosios priemonės ar neatliktos bausmės, nėra izoliuojamas nuo visuomenės, kuriai jis kelia grėsmes, o jei šis užsienietis yra probuojamasis asmuo – netgi skatinamas dalyvauti resocializacijos veiklose laisvėje. Valstybė, atsakingai rūpindamasi įstatymais saugomomis vertybėmis, privalo numatyti rizikos veiksnus, pavojus bei galinčias kilti grėsmes ir imtis grėsmes mažinančių priemonių; todėl siekiant mažinti žalos, kurią neteisėtai Lietuvoje esantis ir grėsmes keliantis užsienietis būdamas laisvėje galėtų sukelti, tikimybę, siūloma nustatyti (atitinkamai pakeičiant UTPI 128 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir papildant UTPI 128 straipsnį 2¹ dalimi), kad sprendimas dėl užsieniečio išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos nestabdomas, jei jį siekiama išsiųsti dėl jo keliamos grėsmės valstybės saugumui, viešajai tvarkai ar visuomenei. Toks sprendimas būtų stabdomas, jeigu būtų nustatytos UTPI 130 straipsnio 1 ir 2 dalyje nurodytos priežastys ir (ar) aplinkybės (valstybėje, į kurią jis grąžinamas, jo gyvybei ar laisvei gresia pavojus, jis gali būti persekiojamas, yra rimtas pagrindas manyti, kad joje užsienietis bus kankinamas, su juo bus žiauriai, nežmoniška elgiamasi arba žeminamas jo orumas ir kt.). Pažymėtina, kad Europos Sąjungos teisėkūroje¹ taip pat skiriama daug dėmesio užsieniečių, keliančių grėsmę valstybės saugumui, viešajai tvarkai ar visuomenei išsiuntimo prioritetizavimui, nes tai tiesiogiai susiję su Šengeno erdvės vidaus saugumo didinimu.

Kadangi UTPI 140⁹ straipsnio nuostatos dėl teisės likti taikomos, kai yra įvesta karo padėtis, nepaprastoji padėtis, taip pat paskelbta ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio, atsižvelgiant į UTPI projektu naujai dėstomo UTPI 22¹ straipsnio nuostatas, UTPI 140⁹ straipsnio nuostatas siūloma atitinkamai suderinti su naujai dėstomo UTPI 22¹ straipsnio nuostatomis, UTPI

¹Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, nustatančio bendrą neteisėtai Sąjungoje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo sistemą ir panaikinančio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/115/EB, Tarybos direktyvą 2001/40/EB ir Tarybos sprendimą 2004/191/EB (6917/25);

Commission staff working document „On the return of illegally staying third-country nationals posing a security threat“ ((2024) 287 final);

2024/0326(NLE) Komisijos pasiūlymas dėl Tarybos įgyvendinamojo sprendimo, kuriuo pateikiamos rekomendacijos reaguojant į nustatytas bendras tobulintinas sritis, apibūdintas 2024 m. Šengeno teminiame vertinime „Nacionalinių spragų šalinimas. Veiksmingos ES grąžinimo sistemos kūrimas taikant bendrus sprendimus ir novatorišką praktiką“, su priedais.

140⁹ straipsnyje paliekant tik tokį reguliavimą, kuris ypatingų situacijų atveju yra specifinis, ir įrašant reikiamas nukreipiančias nuorodas į kitas UTPI nuostatas, o UTPI 140¹⁰ straipsnį pripažinti netekusiu galios. UTPI 140⁹ straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punkto nuostatos dalinai atkartoja UTPI 22¹ straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punkto nuostatas, tačiau jos skiriasi, todėl UTPI 140⁹ straipsnyje nustatoma, kad UTPI 22¹ straipsnio 1 ir 2 dalies nuostatos netaikomos, nes priešingu atveju būtų neaišku, kokios nuostatos turi būti taikomos, kai yra įvesta karo padėtis, nepaprastoji padėtis, taip pat paskelbta ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio.

Siekiant užtikrinti, kad UTPI 22¹ straipsnio 1 dalies 3 – 5 punktuose nurodyti užsieniečiai teisės likti Lietuvos Respublikoje laikotarpiu galėtų gauti būtinąją medicinos pagalbą ir būtinąsias paslaugas, parengti SSĮ projektas ir SDĮ projektas, taip pat siekiant užtikrinti, kad užsieniečiams, kuriems suteiktas atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpis, būtų teikiamos socialinės paslaugos, parengtas SPI projektas, o siekiant užtikrinti, kad UTPI 22¹ straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodyti užsieniečiai turėtų tokias pačias teises kaip ir turėjo leidimo laikinai gyventi laikotarpiu, parengti IVĮ projektas, ANTAPI projektas, PMAĮ projektas, PSPNGĮ projektas, ŠPI projektas, TKĮ projektas ir UI projektas, kuriuose keičiamas 1 straipsnis, kuris nustato, kokioms užsieniečių grupėms įstatymai yra taikomi, taip pat MSI projektas, kuriame tikslinamos nuostatos, reglamentuojančios užsieniečių galimybes studijuoti valstybės finansuojamoje studijų vietoje arba gauti studijų kainos kompensaciją. Siekiant užtikrinti, kad UTPI 22¹ straipsnio 1 dalyje nurodytą teisę likti Lietuvos Respublikoje įgiję šiuo laikotarpiu nepilnamečiai užsieniečiai galėtų būti įtraukti į privalomąjį ir visuotinį švietimą, taip pat, kad tokie užsieniečiai turėtų teisę mokytis, įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją, jiems būtų garantuojamas mokymas valstybine kalba ir valstybinės kalbos mokymasis, taip pat kad UTPI 22¹ straipsnio 1 dalyje nurodytą teisę likti Lietuvos Respublikoje įgijusių užsieniečių vaikams šiuo laikotarpiu būtų sudarytos sąlygos mokytis valstybinės kalbos, valstybine kalba ir esant galimybei mokytis jų gimtosios kalbos, parengtas ŠVI projektas.

Pažymėtina, kad socialines teises numatančiuose įstatymuose teisę likti įgijusiems užsieniečiams numatomos tokios pačios teisės, kokias jie turėtų turėdami atitinkamu pagrindu išduotą leidimą laikinai gyventi, t. y. teisės nėra nei praplečiamos, nei susiaurinamos (teisės, kurios priklauso tik užsieniečiui, numatomos tik užsieniečiui, o teisės, kurios priklauso užsieniečiui ir jo šeimos nariui, numatomos abiem).

Atkreiptinas dėmesys, kad aukštos profesinės kvalifikacijos užsieniečiai įgyja platesnes socialines teises gavę leidimą laikinai gyventi UTPI 44¹ straipsnyje nustatyto pagrindu (Mėlynąją kortelę), nei turėdami leidimą laikinai gyventi kitais pagrindais, todėl tam tikruose socialines teises numatančiuose įstatymuose (pvz., ANTAPI projekte) nustatoma, kad socialines teises šie užsieniečiai įgytų tik tuomet, kai kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi keitimo (atitinkamai socialinių teisių toks užsienietis neįgytų nuo prašymo išduoti leidimą laikinai gyventi šiuo pagrindu pateikimo).

Siekiant aiškaus reglamentavimo, CBARI projekte tikslinamos 15 straipsnio nuostatos, susijusios su dokumentais, kuriuos turi pateikti santuoką Lietuvoje norintis įregistruoti užsienietis, bei institucijų veiksmais, norint įsitikinti, ar užsienietis Lietuvoje yra teisėtai. Kadangi UTPI projekte yra keičiama teisės likti Lietuvos Respublikos teritorijoje sąvoka, tačiau šiuo keitimu nesiekama susiaurinti prieglobsčio prašytojo teisės tuoktis, CBARI projekte siūloma nustatyti, kad prieglobsčio prašytojai turi pateikti teisę likti Lietuvos Respublikos teritorijoje patvirtinančius dokumentus. Atsižvelgiant į tai, kad užsienietis, norintis įregistruoti santuoką Lietuvoje, turi ne tik Lietuvoje būti teisėtai ar turėti teisę likti, bet ir turi būti įsitikinama jo asmens tapatybe, bei į tai, kad reikalavimas pateikti asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą jau yra nustatytas Civilinės būklės aktų registravimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2016 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1R-334 „Dėl Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių ir Civilinės būklės aktų įrašų ir kitų dokumentų formų patvirtinimo“, CBARI projekte siūloma nustatyti, kad užsieniečiai privalo pateikti ne tik teisėtą buvimą ar teisę likti patvirtinančius dokumentus, bet ir asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus. Kokie dokumentai yra laikomi patvirtinančiais asmens tapatybę, yra nustatyta minėtose taisyklėse. Prieglobsčio prašytojo teisę likti Lietuvos Respublikos teritorijoje patvirtina užsieniečio registracijos pažymėjimas, kurį išduoda Migracijos departamentas, atsižvelgiant į tai, CBARI projekte siūloma civilinės metrikacijos įstaigoms, kai kyla abejonių dėl

prieglobsčio prašytojų teisės likti Lietuvos Respublikos teritorijoje, kreiptis į Migracijos departamentą, o kitais atvejais kaip ir iki šiol – į Valstybės sienos apsaugos tarnybą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Kadangi užsieniečio registracijos pažymėjimas yra dokumentas, patvirtinantis teisę likti Lietuvos Respublikoje, taip pat šiame pažymėjime yra nurodoma, ar prieglobsčio prašytojo tapatybė yra patvirtinta, civilinės metrikacijos įstaigoms bus paprasčiau įsitikinti, ar prieglobsčio prašytojas gali įregistruoti santuoką, o prireikus galės konsultuotis su Migracijos departamentu. Toks teisinis reglamentavimas išspręs anksčiau buvusias praktines problemas, kai valstybės institucijos ar įstaigos skirtingai interpretuodavo prieglobsčio prašytojo teisę tuoktis, kai jis turėjo teisę likti Lietuvos Respublikoje, tačiau nebuvo laikomas teisėtai esančiu Lietuvos Respublikoje.

UTPI pakeitimai, kuriems nereikia įgyvendinamųjų nuostatų (siūlomas įsigaliojimas nuo priėmimo)

Atsižvelgiant į tai, kad Šengeno vizų išdavimą reglamentuoja 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 810/2009, nustatantis Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/1155, ir nėra poreikio patvirtinti tvarką, pagal kurią dokumentai Šengeno vizai gauti gali būti pateikti pasienio kontrolės punkte, Migracijos departamente arba Užsienio reikalų ministerijoje (išduodant Šengeno vizas tiesiogiai taikomos Vizų kodekso nuostatos ir tokio reguliavimo pakanka), siūloma UTPI 20³ straipsnio 1 dalyje atsisakyti įpareigojimo vidaus reikalų ir užsienio reikalų ministrams nustatyti minėtą tvarką. Kartu siūloma suderinti UTPI 20³ straipsnio 1 dalies formuluotes dėl Šengeno vizos su UTPI 21 straipsnio formuluotėmis dėl nacionalinių vizų ir 20³ straipsnio 1 dalyje vietoj „dokumentai Šengeno vizai gauti“ įrašyti „prašymas išduoti Šengeno vizą“.

2024 m. birželio 20 d. priimtais UTPI pakeitimais buvo sugriežtintos leidimo laikinai gyventi išdavimo sąlygos darbo pagrindu, numatant, kad darbdavys turi pateikti informaciją apie tai, kad užsienietis atitinka abi sąlygas – 1) užsieniečio turimą kvalifikaciją, susijusią su atliktinu darbu, ir 2) jo turimą ne mažesnę negu vienerių metų darbo patirtį per pastaruosius 3 metus, susijusią su atliktinu darbu, arba apie numatomą užsieniečiui mokėti mėnesinį darbo užmokestį, ne mažesnę negu Valstybės duomenų agentūros paskutinis paskelbtas kalendorinių metų vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokesčio šalies ūkyje (įtraukiant ir individualių įmonių darbo užmokesčio duomenis) dydis. Įvertinus socialinių partnerių pasiūlymus bei jų nurodytas praktines problemas, taip pat atsižvelgus į tai, kad išduodant leidimus laikinai gyventi UTPI 44 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytu pagrindu yra atsižvelgiama į nustatytą metinį kvotos skaičių ir taip užtikrinamas darbo imigracijos srautų reguliavimas, siūloma atsisakyti reikalavimo ketinančiam dirbti užsieniečiui atitikti abi sąlygas, t. y., siūloma nustatyti, kad užsienietis turėtų atitikti bent vieną iš sąlygų – turėti kvalifikaciją, susijusią su atliktinu darbu, arba turėti ne mažesnę negu 1 metų darbo patirtį per pastaruosius 3 metus, susijusią su atliktinu darbu. Jeigu užsienietis neatitiktų nei vienos iš šių sąlygų, ir toliau būtų taikoma galimybė darbdaviui įsipareigoti užsieniečiui mokėti mėnesinį darbo užmokestį, ne mažesnę negu Valstybės duomenų agentūros paskutinis paskelbtas kalendorinių metų vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokesčio šalies ūkyje (įtraukiant ir individualių įmonių darbo užmokesčio duomenis) dydis. Kartu siūloma, kad palankesnėmis nuostatomis galėtų pasinaudoti ir tie užsieniečiai, kurių prašymai dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo UTPI 44 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytu pagrindu buvo pateikti iki UTPI projekte numatytų pakeitimų įsigaliojimo, t. y. jų prašymai būtų baigiami nagrinėti vadovaujantis nauju teisiniu reguliavimu. Atitinkamai tikslinamos ir Užimtumo įstatymo 57 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatos.

UTPI 44 straipsnio 2¹ dalyje nustatyta, kokiems užsieniečiams netaikoma kvota. Įvertinus, kokios užsieniečių grupės galėtų būti prioritetinės darbo imigracijos srityje ir siekiant supaprastinti leidimo laikinai gyventi gavimą darbo pagrindu užsieniečiams, kurie jau yra Lietuvos Respublikoje (kitais pagrindais), siūloma išplėsti užsieniečių grupes, kurioms kvota netaikoma:

a) ne tik pabaigusiam studijas ar mokymąsi pagal formaliojo profesinio mokymo programą, bet ir pabaigusiam mokymąsi pagal bendrojo ugdymo programą Lietuvoje ir ketinančiam dirbti. Tokiu atveju kvota būtų netaikoma 10 metų po studijų ar mokymosi baigimo;

b) kuriam leidimas laikinai gyventi išduotas UTPI 40 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatytu pagrindu, nepriklausomai nuo šio leidimo laikinai gyventi išdavimo priežasties (išbraukiama UTPI nustatyta papildoma sąlyga);

d) į Lietuvą atvykusiam ir leidimą laikinai gyventi turinčiam šeimos susijungimo pagrindu užsieniečiui (aktualu tuo atveju, kai šeimos susijungimo pagrindu atvyko nepilnametis asmuo, tačiau mokymosi pagal bendrojo ugdymo programą metu jis sulaukė pilnametystės ir leidimas laikinai gyventi jam buvo išduotas UTPI 46 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytu pagrindu, taip pat tais atvejais, kai išsiuokiama ar šeimos narys miršta).

Atsižvelgiant į tai, kad pateikti užsienio valstybėje įsteigtos įmonės ar įmonių grupės finansinius dokumentus (patvirtinančius apyvartą) užtrunka ir tai reikalauja nemažų sąnaudų, UTPI 44¹ straipsnio 1 dalies 3 punkte siūloma nustatyti, kad jeigu Mėlynoji kortelė įmonės vadovui keičiama, tuomet dokumentus, patvirtinančius reikiamą apyvartą, gali pateikti ir užsieniečio darbdavys, kuris yra Lietuvoje įsteigta įmonė. UTPI 44¹ straipsnio 5 dalį siūloma patikslinti nustatant, kad užsienietis turi teisę pakeisti darbdavį ir kad darbdavio keitimo atveju Migracijos departamentas tikrina tik ar užsienietis atitinka šio straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas. Šią dalį siūloma papildyti ir nuostata, kurioje būtų aiškiai nurodyta, kad tuo atveju, kai užsienietis turi Mėlynąją kortelę ilgiau nei 12 mėnesių, jis turi teisę pakeisti darbdavį nesikreipdamas į Migracijos departamentą dėl leidimo keisti darbdavį.

UTPI 44¹ straipsnį siūloma papildyti nauja 5¹ dalimi, kurioje būtų numatyta galimybė nenaikinti leidimo laikinai gyventi Mėlynosios kortelės turėtojui, kai jis ne ilgiau kaip 12 mėnesių neatitinka leidimo laikinai gyventi išdavimo sąlygų dėl nėštumo ir gimdymo, tėvystės atostogų ir (arba) atostogų vaikui prižiūrėti, ligos ar negalios arba kai užsienietis gauna motinystės, tėvystės ir (ar) vaiko priežiūros išmoką. UTPI 44¹ straipsnį taip pat siūloma papildyti nauja 5² dalimi, kurioje būtų numatyta, jog Mėlynoji kortelė gali būti keičiama ir šio straipsnio 5¹ dalyje nurodytu laikotarpiu, jeigu pateikiamas darbdavio įsipareigojimas tęsti darbo santykius su užsieniečiu praėjus 12 mėnesių laikotarpiui. Atitinkamai tikslinamos ir UTPI 50 straipsnio 1 dalies 18 punkto nuostatos. Pažymėtina, kad Direktyvos 2021/1883 8 straipsnio 4 dalyje numatyta galimybė leisti užsieniečiui neatitikti leidimo laikinai gyventi išdavimo sąlygų iki 12 mėnesių laikotarpiu dėl ligos, negalios ar vaiko priežiūros atostogų.

UTPI 45 straipsnio 4 dalis, 45¹ straipsnio 5 dalis ir 49² straipsnio 5 dalis tikslinamos siekiant suvienodinti UTPI naudojamas formuluotes – užsienietis, nutraukęs veiklą, kuriai jam buvo išduotas leidimas laikinai gyventi, privalo išvykti, išskyrus atvejus, kai jis naudojasi teisėto buvimo teise arba jam išduodamas leidimas laikinai gyventi kitu UTPI numatytu pagrindu.

UTPI 45 straipsnį siūloma papildyti nauja 5¹ dalimi, numatant galimybę Migracijos departamentui nenaikinti leidimo laikinai gyventi, jeigu užsienietis Migracijos departamentui raštu pateiks objektyvias priežastis, dėl kurių laikinai neatitinka leidimo laikinai gyventi išdavimo sąlygų, nustatytų UTPI 45 straipsnio 1 dalies 1 arba 2¹ punkte. Tokia galimybė užsienietis galėtų pasinaudoti vieną kartą leidimo laikinai gyventi galiojimo laikotarpiu.

Atsižvelgiant į tai, kad dėstytojai ir tyrėjai yra prioritentinė užsieniečių grupė, kurių atvykimą siekiama skatinti, taip pat ir nustatant palankesnius imigracijos procesus, UTPI 49² straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad užsienietis, kuris kreipėsi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo dėstytojui ar tyrėjui, turi teisę pradėti dirbti Lietuvoje nuo prašymo išduoti leidimą laikinai gyventi pateikimo (šiuo metu teisę pradėti dirbti nuo prašymo pateikimo momento turi užsieniečiai, kurie kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo kaip ketinantys dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujančią darbą). Atitinkamai siūloma papildyti ir UTPI 58 straipsnio 4 punkto nuostatas.

Su direktyvos 2024/1233 perkėlimu susiję ir kiti legalios migracijos nuostatų pakeitimai (siūloma įsigaliojimo data – 2026 m. gegužės 22 d.)

Atsižvelgiant į tai, kad užsieniečiai gali kreiptis dėl leidimų laikinai gyventi išdavimo per išorės paslaugų teikėjus dar neatvykę į Lietuvos Respubliką ir juos atsiėmę jau turėdami leidimą laikinai gyventi atvykti į Lietuvą, UTPI 28 straipsnyje siūloma nustatyti, kad Lietuvoje prašymus išduoti leidimus laikinai gyventi darbo pagrindu ir studijų pagrindu (išskyrus doktorantūrą ir rezidentūrą) gali pateikti tik užsieniečiai, kurie turi galiojantį leidimą laikinai gyventi arba Lietuvos Respublikos išduotą nacionalinę vizą, arba kitos Šengeno valstybės ar Europos Sąjungos valstybės narės išduotą leidimą gyventi, arba į Lietuvos Respubliką atvykę pasinaudodami beviziu režimu. Tokiu būdu būtų užtikrinta, kad į Lietuvos Respubliką dirbti ar studijuoti atvyktų jau dėl grėsmių patikrinti užsieniečiai, taip pat būtų išvengta piktnaudžiavimo, kai dėl prašymo išduoti leidimą laikinai gyventi siekiama gauti Šengeno vizą, kurios paskirtis yra visai kita. Be to, kadangi pagal teisinį reguliavimą pradėti dirbti galima tik turint leidimą laikinai gyventi, būtų išvengta situacijų, kai užsieniečiai, turintys Šengeno visas ar kitų šalių nacionalines visas, pateikia prašymus išduoti leidimą laikinai gyventi Migracijos departamentui būdami Lietuvos Respublikoje, tačiau tą laikotarpį, kol gaus leidimą laikinai gyventi, jie negali dirbti ir tiesiog būna Lietuvoje.

Siekiant aiškumo UTPI 33 straipsnį siūloma papildyti nauja 6 dalimi, kurioje būtų nustatytas terminas, per kurį Migracijos departamentas turi išnagrinėti prašymą išduoti ar pakeisti leidimą gyventi ar prašymą naujai įforminti leidimą laikinai gyventi iš naujo po to, kai teismas priėmė sprendimą įpareigoti Migracijos departamentą išnagrinėti užsieniečio prašymą.

Atsižvelgiant į direktyvos 2024/1233 8 straipsnio 3 dalies nuostatą, pagal kurią esant išimtinėms ir tinkamai pagrįstoms aplinkybėms, susijusioms su prašymo sudėtingumu, prašymo išduoti leidimą laikinai gyventi nagrinėjimo terminas gali būti pratęstas papildomam 30 dienų laikotarpiui, siūloma iki 1 mėnesio trumpinti UTPI 33 straipsnio 5 dalyje nustatytą terminą, kuriam Migracijos departamentas gali stabdyti prašymo išduoti ar pakeisti leidimą gyventi nagrinėjimo terminą, jeigu nėra gauti prašymą pateikusių užsieniečio šeimos narių ar kitų asmenų paaiškinimai arba Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos, užsienio valstybės institucijos atsakymas ir prašoma informacija (paaiškinimai), būtina sprendimui dėl leidimo gyventi ar naujai įforminti leidimą laikinai gyventi priimti. Pagal susiformavusią teisinę praktiką objektyviomis išimtinėmis aplinkybėmis, susijusioms su prašymo sudėtingumu, laikytini tie atvejai, kai nėra gauti kitų asmenų paaiškinimai ar Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos, užsienio valstybės institucijos atsakymas ir prašoma informacija (paaiškinimai), būtina sprendimui dėl leidimo laikinai gyventi priimti.

Atsižvelgiant į direktyvos 2024/1233 11 straipsnio 4 punktą, kuriame nustatyta, kad nedarbas savaime negali būti priežastis panaikinti vieną leidimą, jeigu bendras nedarbo laikotarpis neviršija 3 mėnesių vieno leidimo galiojimo laikotarpiu arba 6 mėnesių, jei trečiosios valstybės pilietis turėjo vieną leidimą ilgiau kaip 2 metus, ir apie nedarbo laikotarpio pradžią ir, kai taikytina, pabaigą atitinkamos valstybės narės kompetentingoms institucijoms pranešama laikantis atitinkamų nacionalinių procedūrų, siūloma nustatyti, kad užsienietis, kuriam leidimas laikinai gyventi buvo išduotas darbo pagrindu, teisę ieškoti naujo darbo nutrūkus darbo santykiams turi 3 mėnesius, jeigu leidimą laikinai gyventi turi ne ilgiau kaip 2 metus, arba 6 mėnesius, jeigu leidimą laikinai gyventi turi ilgiau kaip 2 metus, tik tuo atveju, jei apie tai yra pranešęs Migracijos departamentui per 10 darbo dienų nuo darbo santykių pabaigos. Atitinkamai UTPI 36 straipsnio 1 dalies 3 punkte siūloma nustatyti užsieniečio pareigą Migracijos departamentui pateikti tokį pranešimą. UTPI 44 straipsnį siūloma papildyti nauja 8 dalimi, nustatančia, kad užsieniečiui, pateikusiam minėtą pranešimą ir turinčiam leidimą laikinai gyventi trumpiau kaip 2 metus, suteikiamas 3 mėnesių laikotarpis, o turinčiam leidimą laikinai gyventi ilgiau kaip 2 metus – 6 mėnesių laikotarpis darbo paieškoms. Atsižvelgiant į šiuos pakeitimus, tikslinama ir UTPI 44 straipsnio buvusi 5 dalies nuostata, numatanti, kad pasibaigus užsieniečio darbo santykiams jis turi išvykti, išskyrus tuos atvejus, kai užsienietis gali naudotis teisėto buvimo laikotarpiais (beviziu režimu arba turi galiojančią Šengeno vizą) arba kai vadovaujantis UTPI 50 straipsnio 2¹ dalimi užsieniečiui suteikiamas 3 mėnesių laikotarpis kito darbdavio paieškai, arba kai jam išduodamas leidimas laikinai gyventi kitu UTPI nustatytu pagrindu. Atitinkami pakeitimai siūlomi ir UTPI 50 straipsnio 1 dalies 6 punkte – tik užsieniečiui nepateikus UTPI 36 straipsnio 3 dalyje nustatyto pranešimo arba atitinkamai per 3 ar 6 mėnesius nesikreipus į

Migracijos departamentą dėl darbdavio keitimo, leidimas laikinai gyventi užsieniečiui būtų panaikintas.

UTPI 35 straipsnio 1 dalyje siūloma:

1) atsisakyti 9 punkto, pagal kurį užsieniečiui atsisakoma išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi, jeigu jis pakartotinai neįvykdė UTPI 36 straipsnio 1 ar 2 dalyje nurodytų įpareigojimų, kaip neporcingo;

2) 16 punkto a papunktyje:

a) nustatyti, kad leidimą laikinai gyventi atsisakoma išduoti ar pakeisti tais atvejais, kai užsienietį ketinantis įdarbinti darbdavys arba bent vienas iš darbdavių, kuris įsipareigoja įdarbinti užsienietį pagal darbo keliems darbdaviams sutartį, kai dėl leidimo laikinai gyventi kreipiamasi pagal UTPI 40 straipsnio 1 dalies 4 ar 4¹ punktą, ar priimančioji įmonė, įsteigta Lietuvos Respublikoje, į kurią užsienietis perkeliamas įmonės viduje, ar priimančysis subjektas yra bent 2 kartus per pastaruosius metus yra baustas už užsieniečių įdarbinimo ar informavimo apie įdarbintus arba komandiruojamus laikinai dirbti į Lietuvos Respubliką užsieniečius tvarkos pažeidimus vietoj šiuo metu galiojančios nuostatos, kad vienas toks pažeidimas užkerta kelią darbdaviui užsieniečius įdarbinti 1 metus. Šis siūlymas teikiamas siekiant subalansuoti užsienietį įdarbinti ketinantiems darbdaviams taikomas sankcijas ir užtikrinti jų proporcingumą padarytiems darbo teisės pažeidimams – remiantis Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo nuostatomis, nelegalus ar nedeklaruotas darbas yra sunkesni darbo teisės pažeidimai nei užsieniečių įdarbinimo ar informavimo apie įdarbintus arba komandiruojamus laikinai dirbti į Lietuvos Respubliką užsieniečius tvarkos pažeidimai;

b) siekiant aiškumo ir atsižvelgiant į praktikoje pasitaikančius piktnaudžiavimus siekiant apeiti nustatytą draudimą, siūloma patikslinti nuostatas, nuo kada pradedamas skaičiuoti 1 metų laikotarpis – siūloma nustatyti, kad šis laikotarpis būtų skaičiuojamas nuo nutarimo administracinėje byloje įsiteisėjimo dienos, o tai reiškia, kad jeigu bauda bus sumokėta iki nutarimo įsigaliojimo dienos, tai neturės jokios įtakos termino skaičiavimui, nes nuo nutarimo įsiteisėjimo turės būti praėję ne mažiau kaip 1 metai. Tai atvejais, jeigu praėjus 1 metams nuo nutarimo įsiteisėjimo dienos bauda bus nesumokėta, bus atsisakoma išduoti leidimą laikinai gyventi UTPI 35 straipsnio 1 dalies 16 punkto c papunkčio pagrindu. Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija) kartu su Migracijos departamentu identifikavo šio punkto taikymo spragą, kuria naudojasi nesąžiningi darbdaviai – juridinis asmuo, nubaustas už šiame punkte numatytus darbo teisės pažeidimus, sumoka baudą, bet kartu Valstybinės darbo inspekcijos nutarimą apskundžia teismui. Teismo procesui užtrukus iki 1 metų, praeina 1 metų laikotarpis, kuris skaičiuojamas nuo baudos sumokėjimo, todėl juridinis asmuo, net ir teismui priėmus sprendimą, kad Valstybinės darbo inspekcijos nutarimas buvo pagrįstas, išvengia UTPI 35 straipsnio 1 dalies 16 punktą a papunktyje numatytų sankcijų taikymo. Atitinkamai tikslinamos ir UTPI 44 straipsnio buvusios 8 dalies 2 punkto, UTPI 50 straipsnio 1 dalies 19 punkto a papunkčio ir UTPI 63 straipsnio 1 dalies 4 punkto ir šio straipsnio 2 dalies 4 punkto nuostatos;

c) pakeitimai, susiję su juridine technika – siūloma nurodyti konkrečius Užimtumo įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso straipsnius, numatančius atsakomybę už nelegalų ar nedeklaruotą darbą, užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus;

3) 18 papunktį papildyti nuostata, numatančia, kad užsieniečiui atsisakoma išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi, jeigu jis nesilaikė UTPI 46 straipsnio 5 dalyje nustatyto darbo laiko apribojimo, taikomo užsieniečiams, studijuojantiems bakalauro studijų 1 ir 2 kursuose.

UTPI 36 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti ilgesnį terminą, per kurį užsienietis turi pateikti pranešimą Migracijos departamentui apie pasikeitusius duomenis. Šios dalies 1 punkte siūloma papildomai įrašyti, kad užsienietis turi pranešti ir apie gautus naujus asmens tapatybę ar pilietybę patvirtinančius dokumentus, kadangi šiuo metu nėra aiškiai suformuluota, kad užsienietis, įgijęs kitos šalies pilietybę, apie tai turi informuoti Migracijos departamentą.

Siekiant aiškumo tikslinamas UTPI 36 straipsnio 1 dalies 2 punktas nustatant, kad užsienietis turi pareigą pranešti Migracijos departamentui apie pasikeitusią šeiminių padėčių tik tuo atveju, kai leidimas laikinai gyventi buvo išduotas šeimos susijungimo pagrindu. Migracijos departamentas šiuo metu duomenis apie užsieniečio šeiminių padėčių renka tik tais atvejais, kai tai susiję su užsieniečio

teisinės padėties klausimų sprendimu. Atsižvelgiant į tai, tikslinama klaidinanti UTPI nuostata, nes ne visi užsieniečiai turi informuoti apie pasikeitusią šeiminių padėtį, pvz., darbo pagrindais atvykę užsieniečiai niekada neturėjo pareigos teikti duomenų apie pasikeitusią šeiminių padėtį, nes tokių duomenų sprendžiant jų teisinės padėties klausimą nereikia.

Pažymėtina, kad šis pakeitimas nesusiaurina užsieniečių duomenų rinkimo, nes UTPI 142 straipsnyje, kuris keičiamas UTPI projektu, nustatyti Užsieniečių registro informacinės sistemos objektai ir tvarkomų duomenų apimtis, o detalūs tvarkomi duomenys bus nustatomi Užsieniečių registro informacinės sistemos nuostatuose. UTPI 142 straipsnio 4 dalyje nustatoma, kad Užsieniečių registro informacinėje sistemoje tvarkomų duomenų rinkinius sudaro duomenys apie užsieniečius, turinčius ekonominių ir (ar) socialinių interesų ir (arba) prievolių Lietuvos Respublikoje, kurie apims ir šeiminių duomenį. Pagal VIIĮ įstatymuose turi būti nurodomi duomenų rinkiniai, kurie neturi būti detalizuoti įstatymuose, todėl UTPI 142 straipsnyje Užsieniečių registro informacinės sistemos duomenų rinkinį sudarantys duomenys UTPI nedetalizuojami, o detalūs duomenys, kurie sudaro duomenų rinkinius, bus nustatyti Užsieniečių registro informacinės sistemos nuostatuose. Vidaus reikalų ministerija priėmė sprendimą sudaryti galimybę užsieniečiams tikslinti savo duomenis Užsieniečių registre (pagal UTPI projektą Užsieniečių registro informacinėje sistemoje) kreipiantis į Migracijos departamentą, t. y. numatoma, kad, kilus poreikiui (pvz., siekiant gauti vienišo asmens išmoką, susituokti ar gauti kitą paslaugą Lietuvos Respublikoje, būtina įvesti ar patikslinti šeiminių ryšių duomenį), užsienietis galės kreiptis dėl duomenų patikslinimo, taip pat planuojama už tokios paslaugos teikimą imti mokestį. Kol nebus parengti UTPI 142 straipsnio įgyvendinamieji teisės aktai, Migracijos departamento funkcija dėl šeiminių duomenų tikslinimo bus nustatyta Migracijos departamento nuostatuose, kuriuos tvirtina Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras, o užsieniečių prašymų priėmimo ir nagrinėjimo tvarką nustatys Migracijos departamento direktorius. Taigi siūlomas UTPI 36 straipsnio pakeitimas nesusijęs su sprendimais dėl užsieniečių duomenų rinkimo, o tik tikslinama klaidinanti nuostata.

Siekiant mažinti administracinę naštą ir nerinkti iš užsieniečių duomenų, kuriuos institucijos gali gauti pačios, kaip perteklinių reikalavimų siūloma atsisakyti:

a) įpareigojimo užsieniečiui pranešti apie pasikeitusią gyvenamąją vietą (šie duomenys yra registruojami ir kaupiami Gyventojų registro informacinėje sistemoje);

b) reikalavimo užsieniečiui, kuriam leidimas laikinai gyventi išduotas verslo pagrindu, pranešti apie pasikeitusį juridinio asmens adresą (šie duomenys yra registruojami ir kaupiami Juridinių asmenų registro informacinėje sistemoje);

c) reikalavimo užsieniečiui, turinčiam Mėlynąją kortelę, pranešti apie darbą pas kitą darbdavį (šie duomenys yra registruojami ir kaupiami Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacinėje sistemoje).

Pasibaigus užsieniečiui išduoto leidimo nuolat gyventi galiojimui, užsienietis savaime nepraranda teisės gyventi Lietuvoje, todėl siūloma patikslinti UTPI 39 straipsnį nustatant, kad neteisėtu gyvenimu laikomas užsieniečio gyvenimas turint negaliojantį leidimą laikinai gyventi.

Atsižvelgiant į tai, kad UTPI nėra numatyta galimybė Lietuvoje magistro ar doktorantūros studijas užbaigusiam užsieniečiui, kuris studijuodamas pasinaudojo UTPI numatyta teise į šeimos susijungimą ir kuris po studijų baigimo kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo UTPI 44 straipsnyje numatyto pagrindu, išlaikyti jau anksčiau įgytą teisę į šeimos susijungimą ir netaikyti bendrojo šeimos susijungimo atveju nustatytų reikalavimų – turėti ne trumpiau kaip 1 metus galiojantį leidimą laikinai gyventi ir pagrįstas perspektyvas įgyti teisę nuolat gyventi, siūloma papildyti UTPI 43 straipsnio 6¹ dalį, nustatančią atvejus, kai minėti reikalavimai nėra taikomi.

Atsižvelgiant į Vidaus reikalų ministerijos identifikuotas korupcijos pasireiškimo tikimybes dėl Migracijos departamento vykdytų ir (ar) vykdomų procedūrų išduodant leidimus laikinai gyventi srityje, siūloma keisti netikslią UTPI 44 straipsnio 1 dalies formuluotę, kai UTPI 44 straipsnio 1 dalies nuostatoje *de jure* nustatytus reikalavimus turi atitikti užsienietis, nors juos *de facto* turi atitikti darbdavys. UTPI 44 straipsnio 1 dalies nuostatos reformuluojamos taip, kad būtų aišku, kokias sąlygas turi atitikti užsienietis, norėdamas gauti leidimą laikinai gyventi, ir kokius įsipareigojimus turi pateikti darbdavys. UTPI 44 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytu pagrindu leidimą laikinai

gyventi gali gauti tik tie užsieniečiai, dėl kurių tarpininkauja darbdavys ir tarpininkavimo rašte pateikia tam tikrus įsipareigojimus. Taigi, šiuo pagrindu leidimo laikinai gyventi išdavimas priklauso ne tik nuo užsieniečio, bet ir nuo būsimo darbdavio veiksmų, todėl leidimo laikinai gyventi išdavimo sąlygos apima reikalavimus, kuriuos turi atitikti užsienietis, ir darbdavio pateikiamus įsipareigojimus. Siekiant teisinio aiškumo, siūloma UTPI 44 straipsnio 1 dalį papildyti nauju 3 punktu, kuriame būtų nustatytos leidimo laikinai gyventi išdavimo darbo tikslu sąlygos tuo atveju, kai užsienietis ketina dirbti pagal laikinojo darbo sutartį. Kartu atitinkamai tikslinamos ir UTPI 50, 57¹ ir 62 straipsnių nuostatos.

UTPI 44 ir 59 straipsnių nuostatas siūloma papildyti nuostata, kurioje būtų aiškiai įvardinta, kada užsienietis, kuriam išduodamas leidimas laikinai gyventi darbo pagrindu arba leidimas dirbti, arba kuris keičia darbdavį ar darbo funkciją, gali pradėti dirbti – nuo leidimo laikinai gyventi išdavimo arba nuo leidimo dirbti ir nacionalinės vizos išdavimo dienos. Užsienietis, keičiantis darbdavį ar darbo funkciją, gali pradėti dirbti tik gavęs Migracijos departamento leidimą. Jeigu užsieniečiui išduotas leidimas dirbti sezoninį darbą, jis gali dirbti ir teisėto buvimo metu tik tuo atveju, jeigu jis naudojasi beviziu režimu. Kitais atvejais užsienietis gali pradėti dirbti sezoninį darbą tik turėdamas leidimą dirbti sezoninį darbą ir Šengeno arba nacionalinę vizą, kuri buvo išduota būtent sezoninio darbo tikslu. Atsižvelgiant į praktikoje pasitaikiusius piktnaudžiavimo atvejus, kuomet leidimą laikinai gyventi jau turintys užsieniečiai buvo komandiruojami dirbti Lietuvos Respublikoje, UTPI 59 straipsnyje siūloma nustatyti, kad užsienietis, kuris turi leidimą laikinai gyventi, negali būti komandiruojamas laikinai dirbti į Lietuvos Respubliką, o Užimtumo įstatymo 56 straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti pareigą priimančiajai Lietuvos įmonei įsitikinti, kad trečiosios šalies pilietis gali būti komandiruojamas laikinai dirbti į Lietuvos Respubliką. Siekiant aiškumo tikslinamas UTPI 59 straipsnio pavadinimas bei nuostatos išdėstomos nuosekliau pagal reguliavimo objektą – pirma išdėstomos nuostatos, susijusios su užsieniečiais, kurie atvyksta dirbti sezoninį darbą, o po to dėstomos nuostatos dėl komandiruojamų užsieniečių.

UTPI 44 straipsnio 3 dalyje nustatytas 10 metų laikotarpis, per kurį atvykstantis į Lietuvą dirbti užsienietis, užbaigęs studijas arba formalųjį mokymąsi Lietuvoje, nėra įskaičiuojamas į kvotą, taikomas iš Lietuvos išvykusiems užsieniečiams ir į ją grįžti dirbti ketinantiesiems užsieniečiams. 10 metų išimties iš kvotos taikymo laikotarpis yra per ilgas, per tokį ilgą laiko tarpą nutrūksta visi ryšiai su valstybe, todėl jį siūloma trumpinti iki 5 metų. Atsižvelgiant į tai, kad užsienietis, turintis leidimą laikinai gyventi šeimos susijungimo pagrindu, jau yra Lietuvoje, siūloma nustatyti, kad, jeigu toks užsienietis kreiptųsi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo UTPI 44 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytu pagrindu, jam būtų netaikomos šio punkto b papunktyje nurodytos sąlygos.

Perkeliant direktyvos 2024/1233 11 straipsnio 2 dalį, įpareigojančią valstybės nares leisti keisti darbdavį, ir to paties straipsnio 3 dalį, numatančią, kokius apribojimus valstybės narės gali taikyti (reikalauti, kad apie darbdavio keitimą būtų pranešta kompetentingoms institucijoms ir laikytis minimalaus laikotarpio, kurį užsienietis turi dirbti pirmajam darbdaviui), UTPI 44 straipsnio 10 dalyje nustatoma, kad Migracijos departamentas tikrina tik ar darbdavys pateikė šio straipsnio 1 dalies 2 ar 3 punkte nustatytus įsipareigojimus, sprendimą priimti Migracijos departamentas turi per 1 mėnesį be galimybės šį terminą pratęsti. Pažymėtina, kad direktyvos 11 straipsnio 3 dalies 2 pastraipoje nustatyta, kad minimalus laikotarpis, kurį užsienietis turi dirbti pirmajam darbdaviui negali būti ilgesnis nei 6 mėnesiai, todėl šiuo metu galiojantis toks apribojimas UTPI paliekamas papildant išimtimi, kad toks apribojimas nebus taikomas, kai leidimas laikinai gyventi išduodamas trumpesniai nei 6 mėnesių laikotarpiui. Pažymėtina, kad ši nuostata neužkirs kelio užsieniečiui nutraukti darbo santykius anksčiau nei praėjus 6 mėnesiams nuo leidimo laikinai gyventi išdavimo ir jam pateikus UTPI 36 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytą pranešimą ieškoti naujo darbdavio.

Siekiant atskirti darbo funkcijos ar darbdavio keitimo procedūrą nuo patikrinimo, ar užsienietis atitinka leidimo laikinai gyventi išdavimo pagrindus, procedūros, UTPI 44 straipsnio 10 dalyje ir 44¹ straipsnio 5 dalyje naikinamos nuostatos, pagal kurias Migracijos departamentas galėjo stabdyti darbo funkcijos ar darbdavio keitimo procedūrą ir kreiptis į Valstybės saugumo departamentą. Jeigu kyla pagrįstų įtarimų dėl užsieniečio keliamos grėsmės valstybės saugumui, Migracijos departamentas gali kreiptis į Valstybės saugumo departamentą, bet dėl to neturėtų būti

stabdoma darbo funkcijos ar darbdavio keitimo procedūra, patikrinimas, ar nėra pagrindo panaikinti leidimą laikinai gyventi, vykdomas atskirai.

Atsižvelgiant į tai, kad keičiama daugiau nei pusė UTPI 44 straipsnio nuostatų, šį straipsnį siūloma dėstyti nauja redakcija, kuri įsigaliotų nuo 2026 m. gegužės 22 d., kadangi 2026 m. sausio 1 d. turėtų įsigalioti UTPI 44 straipsnio pakeitimai dėl papildomos kvotos nustatymo.

Atsižvelgiant į doktorantūros ir rezidentūros studijų skirtumus nuo 1 ir 2 pakopos studijų, siūloma UTPI 46 straipsnio 1 dalį papildyti nauju punktu, kuriame būtų numatytas leidimo laikinai gyventi išdavimo pagrindas užsieniečiui, atvykstančiam studijuoti doktorantūroje arba rezidentūroje. Siūloma nustatyti, kad leidimas laikinai gyventi šiems užsieniečiams būtų išduodamas ir keičiamas ne ilgesniam kaip 3 metų laikotarpiui, tais atvejais, kai studijos užbaigiamos, užsieniečiui leidimas laikinai gyventi būtų išduodamas 6 mėnesiais ilgesniam laikotarpiui nei studijos (doktorantūros ar rezidentūros). Šis laikotarpis leistų užsieniečiui įsivertinti savo ketinimus dėl likimo Lietuvoje ir, esant reikalui, susiradus darbą kreiptis dėl naujo leidimo laikinai gyventi išdavimo. Atsižvelgiant į šį keitimą, tikslinamos UTPI 40 straipsnio 1 dalies 15 punkto nuostatos, numatančios leidimo laikinai gyventi išdavimo pagrindą studijas užbaigusiam užsieniečiui darbo paieškos tikslu, UTPI 43 straipsnio 6¹ dalies nuostatos, reglamentuojančios asmenų teisę į šeimos susijungimą netaikant reikalavimo Lietuvoje būti pragyvenus 2 metus, bei UTPI 50 straipsnio 1 dalies 13 punktas, papildant asmenų, kuriems netaikomas leidimo laikinai gyventi panaikinimo pagrindas, sąrašą, kai užsienietis iš Lietuvos būna išvykęs ilgiau nei 6 mėnesius.

Siūloma nustatyti, kad užsieniečiams 1 ir 2 pakopos studijų tikslu leidimas laikinai gyventi būtų išduodamas ir (ar) keičiamas ne ilgiau kaip 8 metams (bendras leidimo laikinai gyventi išdavimo ir keitimų laikas negali būti ilgesnis nei 8 metai). Šio siūlymo tikslas neleisti užsieniečiui, atvykusiam į Lietuvos Respubliką studijų tikslu, būti nuolatiniu aukštąsias mokyklas ar studijų kryptis keičiančiu studentu, kai pagrindinis užsieniečio gyvenimo Lietuvos Respublikoje tikslas yra darbas.

UTPI 46 straipsnio 5 dalis tikslinama siekiant suvienodinti UTPI naudojamas formuluotes – užsienietis, nutraukęs veiklą, kuriai jam buvo išduotas leidimas laikinai gyventi, privalo išvykti, išskyrus atvejus, kai jis naudojasi teisėto buvimo teise arba jam išduodamas leidimas laikinai gyventi kitu UTPI numatytu pagrindu.

Atsižvelgiant į stebimus augančius užsieniečių, atvykstančių į Lietuvą studijuoti, skaičius ir siekiant užtikrinti, kad užsieniečiai atvyktų studijuoti bei šis atvykimo į Lietuvą pagrindas netaptų priedanga atvykstantiems į Lietuvos Respubliką dirbti užsieniečiams, siūloma UTPI 46 straipsnyje nustatyti, kad užsieniečiai, atvykę studijuoti į bakalauro studijas, 1 ir 2 kurse galėtų dirbti tik 20 val., atitinkamai tikslinamas UTPI 58 straipsnis, numatantis užsieniečių teisę dirbti. Atsižvelgiant į tai, kad keičiama daugiau nei pusė UTPI 46 straipsnio nuostatų, straipsnis dėstomas nauja redakcija.

Siekiant užtikrinti tinkamą direktyvos 2024/1233 11 straipsnio 3 dalies 2 pastraipos nuostatų perkėlimą, siūloma tikslinti UTPI 50 straipsnio 2¹ dalį patikslinant, kokiems užsieniečiams ji taikoma, bei numatant, kad užsienietis turi teisę, o ne pareigą, pakeisti darbdavį. Užsieniečiui šia teise nepasinaudojus, Migracijos departamentas leidimą laikinai gyventi panaikins UTPI 50 straipsnio 1 dalies 2 arba 19 punkte nustatytu pagrindu.

Perkeliant direktyvos 2024/1233 11 straipsnio 6 dalies nuostatas ir atsižvelgiant į tai, kad tik ikiteisminio tyrimo įstaiga arba teismas gali konstatuoti, kad yra pagrįstų priežasčių manyti, jog užsienietis patyrė ypač išnaudojamo darbo sąlygas, siūloma papildyti UTPI 50 straipsnį 2² dalimi numatant, kad ikiteisminio tyrimo įstaigai ar teismui pateikus informaciją apie tai, kad užsienietis patyrė ypatingai išnaudojamo darbo sąlygas, Migracijos departamentas informuos užsienietį, turintį leidimą laikinai gyventi UTPI 44 straipsnio pagrindu, kad jam suteikiamas 6 arba 9 mėnesių laikotarpis (priklausomai nuo to, kiek užsienietis gyveno Lietuvoje turėdamas šiuo pagrindu išduotą leidimą laikinai gyventi) darbdavio keitimui. Užsieniečiui, turinčiam leidimą laikinai gyventi UTPI 44¹ straipsnio pagrindu, tokiu atveju suteikiamas 9 mėnesių laikotarpis pakeisti darbdavį.

UTPI 50 straipsnio 1 dalies 9 punktas papildomas, numatant, kad leidimas laikinai gyventi užsieniečiui studentui gali būti panaikintas, jeigu jis dirba nesilaikydamas UTPI 46 straipsnyje nustatytų apribojimų, UTPI 50 straipsnio 1 dalies 15 punkto siūloma atsakyti kaip pernelyg griežtos ir neproporcingos sankcijos užsieniečiams. UTPI 50 straipsnio 1 dalies 18 ir 21 punktai tikslinami

jose naudojamas formuluotes suvienodinant su šio straipsnio 1 dalies 6 punkte naudojamomis formulėmis. UT

Nors užsienietis, turintis leidimą nuolat gyventi, pasibaigus leidimo galiojimo laikotarpiui ir nepraranda savo ilgalaikio gyventojų statuso, tačiau užsienietis, kurio leidimas nuolat gyventi baigė galioti ar tapo netinkamas naudoti, neturi statusą įrodančio dokumento, todėl UTPI 53 straipsnio 2 dalyje vietoj teisės kreiptis dėl leidimo nuolat gyventi keitimo siūloma įpareigoti užsieniečių kreiptis dėl leidimo nuolat gyventi keitimo.

Atsižvelgiant į ankstesnius UTPI pakeitimus, kuriais buvo nustatyta, kad užsieniečiai gali dirbti, kai turi leidimą dirbti, leidimą laikinai gyventi arba kai teisė dirbti įgyjama UTPI nustatytais atvejais (užsieniečiai, turintys teisę likti Lietuvoje, prieglobsčio prašytojai ir kt.), tikslinamas UTPI 58 straipsnio pavadinimas ir nustatoma, kad šiame straipsnyje nurodytais atvejais užsieniečiai turi teisę dirbti Lietuvoje, atitinkamai tikslinamas ir UTPI 103 straipsnis. UTPI 58 straipsnio 1 punktas tikslinamas numatant, kad visais UTPI nustatytais pagrindais, nesusijusiais su užsieniečio ketinimu dirbti Lietuvoje, išduoti leidimai laikinai gyventi suteikia teisę užsieniečiui dirbti, šiame punkte taip pat išbraukiami užsieniečiai, kuriems leidimas laikinai gyventi buvo išduotas UTPI 40 straipsnio 1 dalies 6 punkto pagrindu. Atsižvelgiant į siūlomus UTPI 46 straipsnio pakeitimus, UTPI 58 straipsnį siūloma papildyti 11 punktu, kuris reglamentuotų užsieniečių, kuriems leidimas laikinai gyventi išduotas 40 straipsnio 1 dalies 6 punkto (studijos) pagrindu, teisę dirbti. UTPI 58 straipsnio 4 punktas tikslinamas numatant tiesę dirbti užsieniečiams, pateikusiems prašymą išduoti leidimą laikinai gyventi kaip dėstytojams ar tyrėjams. Šio straipsnio 14 punkte papildomai siūloma įrašyti užsieniečius, turinčius teisę likti Lietuvoje ir įgijusius teisę dirbti. UTPI 58 straipsnį siūloma papildyti nauju 19 punktu, kuriame būtų nustatyta, kad teisę dirbti turi ir užsieniečiai, turintys leidimą dirbti ir nacionalinę vizą arba leidimą dirbti sezoninį darbą ir (arba) besinaudojantys beviziu režimu, arba turintys Šengeno ar nacionalinę vizą, išduotą sezoninio darbo tikslu. Atsižvelgiant į siūlomus UTPI 58 straipsnio pakeitimus, siūloma tikslinti UTPI 57 straipsnį ir 62 straipsnio 3 dalį. Kartu UTPI 57 straipsnio 2 dalyje siūloma numatyti socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliojimus tvirtinti tiek leidimų dirbti, tiek ir leidimų dirbti sezoninį darbą užsieniečiams išdavimo tvarkas bei sezoninių darbų sąrašą. Atsižvelgiant į šį pakeitimą, siūloma pripažinti netekusia galios UTPI 62¹ straipsnio 5 dalį. Kaip perteklinės procedūros siūloma atsisakyti leidimų dirbti išdavimo tvarkos derinimo su vidaus reikalų ministru.

UTPI 61 straipsnio 1 dalį siūloma patikslinti nurodant, kad leidimas dirbti išduodamas užsieniečiui, kuris yra komandiruojamasis į Lietuvą dirbti, atitinkamai patikslinama ir šio straipsnio 2 dalis. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamos visos šio straipsnio dalys, jis dėstomas nauja redakcija.

Atsižvelgiant į tai, kad užsienietis, kuriam išduotas leidimas dirbti sezoninį darbą, gali dirbti atvykęs į Lietuvą pasinaudodamas beviziu režimu, siūloma papildyti UTPI 62 straipsnio 2 dalį, kurioje išvardinti atvejai, kai užsienietis turi teisę dirbti trumpalaikio buvimo Lietuvoje metu.

UTPI 62 straipsnio dalį siūloma papildyti patikslinančia nuostata, kad reikalavimas taikyti didesnę Valstybės duomenų agentūros paskelbtą kalendorinių metų vidutinį mėnesinį bruto užmokestį netaikomas išduodant Mėlynąją kortelę.

UTPI 62 straipsnio 7 dalyje nustatytas draudimas dirbti pagal laikinojo darbo sutartį, nebent užsieniečiui išduotas leidimas laikinai gyventi būtent šiuo tikslu. Manome, kad draudimas dirbti pagal laikinojo darbo sutartį užsieniečiams, kurie turi leidimą gyventi kitais UTPI nustatytais pagrindais, yra nepagrįstas, todėl siūloma leisti dirbti pagal laikinojo darbo sutartį visiems užsieniečiams, turintiems leidimą laikinai gyventi ne darbo pagrindu (ne UTPI 40 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatytu pagrindu), o turintys darbo pagrindu išduotą leidimą laikinai gyventi dirbti pagal laikino darbo sutartį galėtų tik tokiu atveju, jeigu leidimas laikinai gyventi jiems buvo išduotas dirbti pagal laikino darbo sutartį (užsieniečio, į Lietuvą atvykstančio dirbti pagal laikinojo darbo sutartį, darbdavio pateikta informacija turi atitikti papildomus reikalavimus, nustatytus UTPI 44 straipsnio 1 dalies 2 punkte).

Atsižvelgiant į tai, kad išplečiama šio straipsnio nuostatų apimtis, siūloma straipsnio pavadinimą papildyti žodžiais „ir darbas“. UTPI 64 straipsnio 1 punktą siūloma tikslinti atsižvelgiant į UTPI 58 straipsnio pakeitimą, o 64 straipsnio 4 punktas tikslinamas atsižvelgiant į UTPI 22¹

straipsnyje numatytus pakeitimus. Atsižvelgiant į siūlomus UTPI 64 straipsnio pakeitimus, siūloma pripažinti netekusiu galios 140²⁴ straipsnį.

Atsižvelgiant į pasikeitusią praktiką dėl nuorodų į perkeliamus Europos Sąjungos teisės aktus darymo, Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ priede pateikiamą įgyvendinamųjų Europos Sąjungos teisės aktų sąrašą siūloma papildyti 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/54/ES dėl priemonių, kad darbuotojai galėtų lengviau naudotis laisvo darbuotojų judėjimo teisėmis.

Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo reikalavimus įgyvendinantys UTPI pakeitimai (siūloma įsigaliojimo data – 2027 m. sausio 1 d.)

Vadovaujantis Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo (toliau – VIIVĮ) 2 straipsnio 31 dalimi, registrų objektai registruojami registro informacinėse sistemose (ne registruose). Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu siūloma Užsieniečių registrą pertvarkyti į Užsieniečių registro informacinę sistemą.

Pagal VIIVĮ 22 straipsnio 4 dalį registro kūrimas apima įstatymo rengimą, kuriame nurodomas registrą sudarantis duomenų rinkinys ar duomenų rinkiniai, registro informacinės sistemos valdytojas ir duomenų valdytojas, nustatomi asmens duomenų teikimo apribojimai, jeigu tokių esama, taip pat objektų registravimo pagrindai ir sąlygos bei kitos su tuo susijusios nuostatos. Vadovaujantis šiomis nuostatomis, UTPI projektas papildomas atitinkamomis nuostatomis.

Kadangi Lietuvos migracijos informacinėje sistemoje yra tvarkomi asmens duomenys, įskaitant specialiųjų kategorijų duomenis, siekiant reglamentuoti esminius su asmens duomenų tvarkymu ir duomenų subjektų teisėmis susijusius klausimus atsižvelgiant į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo ir VIIVĮ 28 straipsnio 11 dalies nuostatas, siūloma patikslinti UTPI 142¹ straipsnį jame atitinkamai nustatant esmines su Lietuvos migracijos informacinės sistemos veikla susijusias nuostatas – jos paskirtį, šios informacinės sistemos ir joje tvarkomų duomenų valdytoją, duomenų teikimo ir duomenų pakartotinio naudojimo sąlygas ir apribojimus.

Šiuo metu Užsieniečių registro nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 17 d. nutarimu Nr. 968 „Dėl Užsieniečių registro nuostatų patvirtinimo“, kuriuose taip pat nurodyti šio registro tvarkytojai. VIIVĮ 25 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad informacinės sistemos tvarkytoją ar tvarkytojus ir duomenų tvarkytoją ar tvarkytojus skiria informacinės sistemos valdytojas; informacinės sistemos valdytojas, remdamasis VIIVĮ 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, tvirtina informacinės sistemos nuostatus. UTPI projektu siūloma atsisakyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės dalyvavimo tvirtinant šio Užsieniečių registro informacinės sistemos nuostatus, skiriant informacinės sistemos ir joje tvarkomų duomenų tvarkytoją ar tvarkytojus. Atsižvelgiant į naujos redakcijos VIIVĮ apibrėžtas informacinės sistemos valdytojo ir duomenų valdytojo funkcijas, į tai, kad duomenų valdytojas gali būti skiriamas ir duomenų tvarkytoju, informacinės sistemos valdytojas gali būti skiriamas ir informacinės sistemos tvarkytoju, ir duomenų valdytoju, ir duomenų tvarkytoju, įvertinus tai, kad informacinės sistemos valdytojo funkcijų vykdymas yra labiau susijęs su politikos įgyvendinimu, o ne politikos formavimu, UTPI 142 straipsnyje siūloma nustatyti, kad Užsieniečių registro informacinės sistemos valdytojas yra Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, o šioje informacinėje sistemoje tvarkomų duomenų valdytojas yra Migracijos departamentas. Analogiškai nustatoma ir UTPI 142¹ straipsnyje.

Migracijos departamentas kartu su kitais Užsieniečių registro informacinės sistemos ir Lietuvos migracijos informacinės sistemos duomenų tvarkytojais atlikdamas savo funkcijas savarankiškai tvarko užsieniečių duomenis šiose informacinėse sistemose bendrais UTPI apibrėžtais tikslais. Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 7 dalyje pripažįstama, kad duomenų tvarkymo tikslus ir priemones gali nustatyti daugiau nei vienas subjektas, taip pat tokio duomenų tvarkymo tikslai ir priemonės gali būti nustatyti Sąjungos arba valstybės narės teisės. Tai reiškia, kad keli skirtingi

subjektai gali būti to paties duomenų tvarkymo duomenų valdytojais ir kiekvienam iš jų gali būti taikomos taikytinos duomenų apsaugos nuostatos. Šiuo metu Užsieniečių registro tvarkytojos yra 5 institucijos ir taip pat Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos, Lietuvos migracijos informacinės sistemos tvarkytojos yra 16 institucijų, taip pat diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos. Įstatymo projektu siekiama sudaryti teisinės prielaidas atskirti Užsieniečių registro informacinės sistemos valdytojo ir kitų šios sistemos duomenų tvarkytojų atsakomybes, taip pat atskirti Lietuvos migracijos informacinės sistemos valdytojo ir kitų šios sistemos duomenų tvarkytojų atsakomybes pagal VIIIVĮ ir Reglamento (ES) 2016/679 nuostatas.

Įvertinus tai, atsižvelgus į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo formuojamą praktiką (pvz., Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo dėl bendrų duomenų valdytojų byloje C-683/21 42, 43 p.) bei vadovaujantis Reglamento (ES) 2016/679 26 straipsnio nuostatomis, siūloma įtvirtinti nuostatas dėl bendrų duomenų valdytojų atsakomybės už Reglamente (ES) 2016/679 nustatytų reikalavimų ir pareigų laikymąsi, kiek tai susiję su jų atliekamu asmens duomenų tvarkymu, o detales bendrų duomenų valdytojų pareigas, funkcijas ir santykius duomenų subjektų atžvilgiu siūloma apibrėžti šių informacinių sistemų nuostatuose ir detalizuoti duomenų valdytojų tarpusavio susitarimu.

Atsižvelgiant į tai, kad įstatymuose, numatančiuose viešą asmens duomenų skelbimą, turi būti nurodomas konkretus ir aiškus asmens duomenų viešinimo tikslas, baigtinis viešai skelbiamų asmens duomenų sąrašas, viešinimo terminas ir subjektas, kuriam nustatoma pareiga asmens duomenis skelbti viešai, Įstatymo 142 straipsnyje nustatoma, kad duomenis apie užsieniečius, kuriems uždrausta atvykti į Lietuvos Respubliką, viešai skelbia Migracijos departamentas tol, kol užsieniečiai yra įtraukti į užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, nacionalinį sąrašą. Taip pat nustatoma, kad viešai skelbiami šie užsieniečių asmens duomenys: vardas (-ai), pavardė (-ės), gimimo data, lytis, pilietybė (-ės), draudimo atvykti į Lietuvos Respubliką terminas ir pagrindas. Atsižvelgiant į tai, kad ne visos valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos, taip pat kitos organizacijos, juridiniai asmenys, taip pat fiziniai asmenys turi galimybę pasitikrinti, ar užsienietis yra įtrauktas į užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti, sąrašą, šie duomenys yra skelbiami viešai. Tai aktuali informacija organizuojant įvairaus pobūdžio renginius Lietuvoje, taip pat ir pats užsienietis iki atvykstant į Lietuvą turi galimybę pasitikrinti, ar nėra įtrauktas į minėtą sąrašą.

Atsižvelgiant į keičiamas nuostatas dėl Užsieniečių registro, tikslinamos kitos UTPI nuostatos (12¹, 17, 140⁴, 140⁵ straipsniai), vietoje sąvokos „Užsieniečių registras“ įrašant sąvoką „Užsieniečių registro informacinė sistema“.

2023 m. gruodžio 21 d. Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo Nr. XI-1807 pakeitimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė pateikia Lietuvos Respublikos Seimui iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos įsteigtų registrų ir kadastrų, įskaitant valstybės registrus ir žinybinius registrus (toliau kartu – registrai), valstybės, kitų ir (ar) vidaus administravimo informacinių sistemų (toliau kartu – informacinės sistemos) veiklą nustatančių Lietuvos Respublikos įstatymų pakeitimo projektus, ministrai pateikia Vyriausybei tvirtinti kitų teisės aktų, nustatančių registrų ir informacinių sistemų veiklą, išskyrus jų nuostatus, projektus, informacinių sistemų ir duomenų valdytojai pakeičia ir priima kitus teisės aktus, nustatančius registrų ir informacinių sistemų veiklą ir pagal šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto VIIIVĮ nustatytus reikalavimus pertvarko registrų ir informacinių sistemų veiklą iki 2026 m. gruodžio 31 d.

Atsižvelgiant į tai siūloma, kad UTPI nuostatos, susijusios su Užsieniečių registro ir Lietuvos migracijos informacinės sistemos veikla, įsigaliotų 2027 m. sausio 1 d.

UTPI pakeitimai, susiję su praktiniu taikymu

Atsižvelgiant į tai, kad praktikoje kyla neaiškumų taikant UTPI 5 straipsnio 4 dalies nuostatas, siekiant aiškesnio reguliavimo, siūloma dalį UTPI 5 straipsnio 4 dalies nuostatų dėstyti atskira 4¹ dalimi.

Siekiant atsisakyti procedūrinio pobūdžio nuostatų dėstymo UTPI jas perkeliant į poįstatyminio lygmens teisės aktus, siūloma keisti UTPI 21 straipsnio 1¹ dalies nuostatas, analogiškai

keičiamos ir atitinkamos UTPI 28 straipsnio 2¹ dalies ir 140² straipsnio 1¹ dalies nuostatos dėl leidimų laikinai gyventi ir e. rezidento statuso.

UTPI 2 straipsnio 18² dalies, 43 straipsnio 1 dalies 7 punkto, 94 straipsnio 3 dalies 4 punkto ir 105 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatos tikslinamos siekiant jas suderinti su Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme vartojamomis sąvokomis.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimti įstatymai kriminogeninei situacijai, korupcijai įtakos neturės.

7. Galima priimtų įstatymų įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimti įstatymai verslo sąlygoms ir jo plėtrai turės teigiamos įtakos, nes lengvinamos užsieniečių įdarbinimo sąlygos, išplečiamos užsieniečių kategorijos, kurios neįskaičiuojamos į kvotą bei kurioms priklausant galima dirbti pagal laikino darbo sutartis, taip pat numatomas pakartotinumumas dėl atsakomybės už tam tikrus įdarbinimo pažeidimus, panaikinami įpareigojimai pateikti informaciją, kurią turi valstybės institucijos ir įstaigos.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Neprieštarauja.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus Įstatymo projektą, galiojančių įstatymų pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

UTPI projekte keičiamos sąvokos suderintos Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Priėmus įstatymus, reikės pakeisti:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 17 d. nutarimą Nr. 968 „Dėl Užsieniečių registro nuostatų patvirtinimo“;

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. balandžio 18 d. nutarimą Nr. 430 „Dėl Apsisprendimo laikotarpio, per kurį užsienietis, kaip esanti ar buvusi su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų auka, turi priimti sprendimą, ar bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga ar teismu, suteikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugsėjo 11 d. nutarimą Nr. 968 „Dėl Lietuvos Respublikos draudžiamųjų privalomuoju sveikatos draudimu registro steigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir veiklos pradžios nustatymo“;

4. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2005 m. spalio 12 d. įsakymą Nr. 1V-329 „Dėl Leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje užsieniečiams išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

5. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2005 m. gruodžio 21 d. įsakymą Nr. 1V-445 „Dėl Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojo leidimo gyventi Europos Sąjungoje išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

6. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymą Nr. 1V-131 „Dėl Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

7. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymą Nr. 1V-429 „Dėl Sprendimų dėl užsieniečio įpareigojimo išvykti, išsiuntimo, grąžinimo ir vykimo tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją priėmimo ir jų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

8. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. balandžio 23 d. įsakymą Nr. A1-229/1V-289/V-491 „Dėl Lietuvos Respublikoje nustatytų nelydimų nepilnamečių užsieniečių, kurie nėra prieglobsčio prašytojai, amžiaus nustatymo, apgyvendinimo ir kitų procedūrinių veiksmų tvarkos aprašo patvirtinimo“;

9. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. kovo 27 d. įsakymą Nr. A1-133 „Dėl Leidimo dirbti užsieniečiams išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

10. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. gegužės 15 d. įsakymą Nr. A1-253 „Dėl Leidimų dirbti sezoninį darbą užsieniečiams išdavimo tvarkos aprašo ir sezoninių darbų sąrašo patvirtinimo“.

Priėmus įstatymus, reikės priimti:

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymą dėl Lietuvos migracijos informacinės sistemos nuostatų pripažinimo netekusiais galios;

2. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymą, susijusį su užsieniečio registracijos pažymėjimo išdavimu;

3. Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus įsakymą dėl Užsieniečių registro informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo ir Lietuvos migracijos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti ar bus galima sutaupyti.

Papildomų valstybės, savivaldybės ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų įstatymams įgyvendinti neprireiks.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „leidimas laikinai gyventi“, „atsisakymo išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi pagrindai“, „užsienietis“, „teisė dirbti“, „informacinė sistema“, „prekybos žmonėmis auka“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Dalis direktyvos 2024/1233 nuostatų atitinka anksčiau galiojusias direktyvos nuostatas, todėl jos yra perkeltos jau galiojančiais Lietuvos Respublikos teisės aktais. Ne visuose teisės aktuose, kurių nuostatos notifikuojamos kaip perkeliančios direktyvos 2024/1233 nuostatas, yra nuoroda į anksčiau

galiojusią direktyvą. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad kituose įstatymuose naujų nuostatų įrašyti nereikia, jų pakeitimo projektai nėra rengiami. Notifikuojant visus teisės aktus, perkeliančius šią direktyvą, tokie įstatymai bus paskelbti EUR-Lex kaip direktyvą perkeliančios nacionaliniai teisės aktai.
